

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І
МИСТЕЦТВ
ІНСТИТУТ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА РЕЖИСУРИ ТА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ІМЕНІ
НАРОДНОЇ АРТИСТКИ УКРАЇНИ ЛАРИСИ ХОРОЛЕЦЬ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

на тему :

«Досягнення кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець в контексті 25-річчя її створення і акредитації»

Виконала:
студентка II курсу магістратури,
групи МСМ–12–22з,
спеціальності 026
«Сценічне мистецтво»
Усенко Олеся Петрівна

Керівник:
професор НАКККиМ,
доктор філософії, кандидат культурології,
заслужений працівник культури України
Матушенко Валерій Борисович

Рецензент: професор Національної
музичної академії ім. П.І.Чайковського,
заслужений діяч мистецтв України
Гльченко Петро Іванович

Допустити до захисту
протокол засідання кафедри
№ ____ від _____

Завідувач кафедри
_____ В.Гирич

Київ 2023

ЗМІСТ

Вступ	3
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА	8
1.1.Історіографія українського театрального мистецтва.....	8
1.2.Історія становлення естрадного мистецтва.....	18
1.3.Національна академія керівних кадрів - заклад найвищої культурної освіти України.....	22
1.4.Способи викладання фахових дисциплін на кафедрі режисури та акторської майстерності ім. народної артистки України Лариси Хоролець...	27
1.5.Діджиталізація освітнього процесу в НАКККіМ.....	31
РОЗДІЛ 2. ВИДАТНІ ВИКЛАДАЧІ АКАДЕМІЇ ТА ЇХ ВНЕСОК У РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	35
2.1. Борис Георгійович Шарварко та його творча діяльність.....	35
2.2. Л.І. Хоролець в мистецькому просторі України та академії.....	39
2.3. Творчий шлях Мирослава Михайловича Вантуха.....	43
2.4. Олексій Павлович Кужельний, його творчість та театр.....	47
2.5. Творчість Валерія Борисовича Матушенка.....	49
2.6. Творча діяльність Ольги Дмитрівни Шлемко.....	52
2.7. Творчість Олександра В'ячеславовича Жуковіна.....	55
2.8. Наукові та творчі здобутки Галини Петрівни Погребняк.....	59
2.9. Культурні та духовні цінності сучасності.....	62
РОЗДІЛ 3. НАКККіМ ТА ЇЇ ВИПУСКНИКИ	65
3.1.Історія кафедри режисури та акторської майстерності. Ювілей кафедри.	65
3.2. Випускниця академії та артистка Ольга Цибульська.....	75
3.3.Гурт «Алібі».....	79
3.4. Міша Марвін	81
Висновки	83
Список використаних джерел	87
Додатки	94

ВСТУП

Актуальність теми. Культура і мистецтво завжди були неодмінною частинною людського буття. Ще за стародавніх часів наші пращури створювали та започатковували різні жанри в естрадному та театральному мистецтві. За допомогою культурних заходів, масових видовищ люди виражали свої почуття, емоції, думки та ідеї, зверталися до богів, надприродних сил, до місцевої влади. Артисти у будь-яку епоху були провідними і важливими у будь-якій сфері соціальної діяльності. За допомогою культурних заходів можна було відобразити проблеми соціальної нерівності, продати легко і невимушено щось на ярмарках, міських майданчиках, та просто відволікти людей від буденності і дати волю своїм емоціям, аби порадіти чи навпаки поплакати.

Сьогодні Україна та її народ живе у стані війни і нам дуже важливо не послаблювати мистецький вплив на народні маси. За допомогою творчості український народ також зараз виборює свою незалежність і право на існування. Наші пісні лунають не тільки в українських містах, селах та селищах, а й далеко за її кордонами. Гімн України можна почути у будь-яких куточках планети, вистави українських драматургів, поставлені нашими режисерами і відтворені акторами України, захоплюють і збирають глядацькі зали в багатьох містах Європи та у світі загалом. Наші артисти перемагають в різних пісенних та культурних заходах, тим самим показуючи, що український народ талановитий, а його культура дуже багата та різноманітна.

Тому, в наш час як ніколи важливо і далі творити на своєму мистецькому фронті, адже таким чином ми не тільки демонструємо свої здібності та таланти, а й допомагаємо Збройним Силам України, наприклад, організовуючи благодійні ярмарки, виставки, концерти, театральні вистави тощо, ми збираємо кошти на озброєння, захист для наших військових на

фронті, або на лікування для захисників, які перебувають у військових госпіталях. Це все неодмінно наближає нас до перемоги.

І як би нам не було складно, ми мусимо і надалі продовжувати свою мистецьку діяльність, проте нам потрібні постійно нові обличчя в мистецтві, аби вплив культури був ще професійнішим, ніж є. Саме за допомогою вищих навчальних закладів, які виховують професіоналів, наш український культурний фронт щоденно підкорює нові горизонти.

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, а саме кафедра режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Іванівни Хоролець, незважаючи на ні що, щороку випускає нових спеціалістів в галузі культури. Випускники кафедри, це діючі артисти, режисери, ведучі масових свят і театралізованих дійств. За 25 років існування кафедри в Національній академії випустилось понад 2500 майстрів своєї справи, які успішно працюють в театрах та в різних мистецьких закладах. Наприклад, Оксана Сидоренко – акторка Національного драматичного театру імені Івана Франка, Діна Куца – акторка Театру на Липках (Театр юного глядача), Олександра Кравченко – режисер приватного театру «Veritas» та ін.

Об'єкт дослідження – вивчення творчості та діяльності режисерів, акторів, ведучих, режисерів–каскадерів та інших випускників Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

Предмет дослідження – робота та діяльність кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Іванівни Хоролець за 25 років свого існування.

Мета роботи полягає у вивченні та дослідженні діяльності Національної академії керівних кадрів культури та мистецтв, зокрема кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець.

Мета роботи передбачає виконання наступних завдань:

– 1) дослідити джерельну базу та історіографію українського театрального мистецтва та естради;

– 2) ознайомитись та дослідити історію виникнення та діяльності Національної академії керівних кадрів культури та мистецтв;

– 3) проаналізувати роботу та вектори виховання майбутніх спеціалістів кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Іванівни Хоролець

– 4) ознайомитись з викладацьким складом кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Іванівни Хоролець;

– 5) дослідити якість освітнього процесу в сучасності у епоху онлайн навчання;

– 6) ознайомитись з видатними випускниками академії;

– 7) проаналізувати успіхи кафедри за 25 років її існування.

Матеріалом дослідження слугуватиме інформація щодо діяльності викладачів кафедри та їх випускників, які є діючими фахівцями своєї справи і щодня роблять важливий внесок у творенні української культури.

Методика дослідження вивчення та аналіз методів викладання, способів вираження та ідентифікації фахівців кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець в Національній академії керівних кадрів культури та мистецтв. Щоб отримати ці данні, потрібно було застосувати такі **методи**: історіографічний, порівняльний, аналітичний та спеціальний комплексний метод аналізу діяльності обраних постатей, які зробили вагомий внесок в успіхи та досягнення кафедри в контексті театрального та естрадного мистецтва.

Наукова новизна даної роботи полягає в тому, що вперше на основі оригінальних документів (наказів, фотокарток, зроблених власноруч, особистих записів в конспекті, протягом навчання на бакалавраті в академії, електронних статей, відео з баз практик та розмов з викладачами вищого навчального закладу НАКККіМ) було вивчено та проаналізовано творчість, діяльність кафедри режисури та акторської майстерності за 25 років її

існування з наукової точки зору і доведено, що даний вищий навчальний заклад є провідним вишем в Україні, де дійсно випускають професійних та конкурентноспроможних особистостей.

Практичне значення. Теоретичні положення роботи можуть бути використані да ознайомлення вступників з Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв. На основі наших доліджень абітурієнт та батьки вступника можуть проаналізувати даний навчальний заклад, як можливий варіант для вступу і подальшого навчання саме на нашій кафедрі режисури та акторської майстерності. Також інформація та джерельна база роботи може використовуватись у процесі вивчення навчальних предметів з історії та теорії театрального та естрадного мистецтва як в середніх спеціальних , так і у вищих театральних закладах, або ж може слугувати матеріалом для різних конференцій, семінарів, показів, практикумів з цієї ж проблематики.

Апробація результатів дослідження.

Матеріали даного дослідження були виголошені автором під час проведення наукових конференцій та для написання наукової статті:

1. Виступ 2 листопада 2023 р. на VII Всеукраїнській науковій конференції молодих вчених, аспірантів та магістрантів «Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір» з доповіддю «Культурні та духовні цінності сучасності».
2. Виступ 9 листопада 2023 р. на IV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Культурні та мистецькі студії ХХІ століття: науково-практичне партнерство» з доповіддю «Способи викладання фахових дисциплін на кафедрі режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець»

Публікації. За темою роботи автором була підготовлена та надрукована наукова стаття:

1. Усенко О.П. Особливості використання дистанційного онлайн-навчання в освітній системі України, зкрема в Національній академії керівних кадрів

культури і мистецтв// Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі ХХІ століття: партнерство, моделі, напрями, стратегії. Зб. Наукових праць/Упор., наук. ред., відп. за вип.: С.Садовенко. Київ : НАКККіМ, 2023. С. 412 – 420.

Структура дипломної роботи створена логічним та послдовним розкриттям запропонованої тематики, яка включає в себе мету та завдання дослідження, і складається зі вступу, трьох розділів та 18 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (61 найменування) та додатків. Загальний обсяг роботи 100 сторінок, з них основного тексту 86 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

1.1. Історіографія українського театрального мистецтва

Театральне мистецтво в Україні бере свій початок з аматорських гуртків середини XIX ст. Драматичні гуртки створювалися в містах, невеличких містечках, а також селах, бо посилювався інтерес вищих верств населення у розвитку аматорства.

Над створенням незалежного українського театру, який ніяк не мав жодного відношення до московського починали працювати саме учасники аматорських гуртів, зібрані у два особливо видатних кола: одне в Києві; друге – в Єлисаветграді. В Києві об'єднувалися навколо двох визначних діячів мистецтва: композитора Лисенка та поета Старицького, який згодом виявився талановитим режисером і майстром сцени.

Старицький, котрий виступав і як видатний драматург, особливого значення для театру набрав як режисер, що уміє не тільки надзвичайно картинно поставити театральний твір на сцені, а й інсценувати його, переробивши з повісті чи оповідання або з невдалого драматичного твору іншого письменника. Старицький був незамінним співробітником Лисенка, який створив йому дуже сценічні лібрето до повістей Гоголя або до творів інших письменників, таких як, наприклад, у Галичині діяв театр товариства «Руська бесіда». Старицький був видатним драматургом, режисером і набув особливого значення в театрі, де міг не тільки вивести на сцену драматичний твір, а й поставити його за романом чи оповіданням або за текстом інших письменників. Старицький писав Лисенку дуже гарну лірику до повістей Гоголя чи до творів інших письменників, наприклад, у театрі «Руський діалог» у Галичині. Грали здебільшого трьома мовами – українською, російською і польською.

Серед п'єс траплялися й п'єси автора Кухаренка, твори якого Старицький і Лисенко зробили сценічними і популярними. Навколо Лисенка і

Старицького об'єдналися аматори українського театру: П. Чубинський, його приятель О. Русов, О. Левицький.

У 50–60 роках аматорські музично–драматичні гуртки (поряд з мандрівними російсько–українськими трупами) творили у багатьох містах Східної України (Чернігів, Новгород–Сіверський, Полтава, Єлисаветград, Харків), в перекладі зарубіжної класики, але переважно це були твори місцевих авторів. П'єси мали сентиментальний і романтичний характер. Страхіття, карколомні сюжети, розбурені пристрасті і палке кохання – їх природний клімат.

Художня самодіяльність мала яскраво виражену демократичність, що виявлялася у постановці доступних для народу і легких для розуміння драм. Наприклад, аматорський театр Недільної школи в Полтаві в 1861–1862 роках показав світові успішний виступ «Наталка Полтавка» І. П. Котляревського, «Сватання на Гончарівці» І. Ф. Квітки–Основ'яненка, «Бідність не порок» О. М. Островського. Виступи настільки викликали резонанс у полтавської публіки, що губернатор їх заборонив.

Подекуди високого художнього рівня досягли аматорські колективи у творчості кращих російських та українських драматургів. Так, у 1859 році була заснована театральна трупа Київського університету, засновниками стали група студентів на чолі з М. П. Старицьким і М. В. Лисенком, талановитою постановкою «Лихо з розуму» О. С. Грибоєдовим, «Ревізор» М. Гоголя, п'єси О. М. Островського, О. В. Сухова–Кобіліна та інших.

Заслужений успіх у 1861–1866 рр. мав аматорський театр у Чернігові, відомий як «Товариство любителів рідної мови», в якому активно брали участь письменник Л. Глібов, етнограф О. В. Маркович, лікарі І. Лагода, С. Д. Нос та ін.

Іншою була ситуація в Єлисаветграді, адже там існував гурток на чолі з великим театральним митцем М. Кропивницьким в оточенні талановитої родини Тобілевичів.

Свою першу п'єсу Кропивницький написав для Бобринецького гуртка в 1863 році – «Дай серцю волю, заведе в неволю».

Елисаветградський гурток (мистецьке об'єднання) відвідує багато талановитої та різноманітної молоді, яка поставила перед собою завдання виховувати у людей почуття справедливості та чесності. Саме тут вперше в Україні з'явилася п'єса Т. Г. Шевченка «Назар Стодоля», С. С. Гулака–Артемовського «Запорожець за Дунаєм» 70–х років.

Загалом аматорські колективи заклали основу для розвитку українського професійного театру. Проте до 1970–х років вона не була повністю сформована, оскільки їй заважала гнітюча та заборонна політика царського уряду. У 1872 р. було дозволено пропонувати українські виступи для приватних колективів у Києві. Потім почався динамічний театральний рух, душею якого були М. Старицький та М. Лисенко. Організація цього самодіяльного симбіозу була настільки відома, що вона давала публічні вистави в Міському театрі в 1874 році і в Біржовому залі в 1875 році.

М. Кропивницький у своїй «автобіографії» констатував, що влітку 1872 р. у складі невеликої групи артистів одеського російського театру мандрував до Аккермана, де виконував відомі на той час ролі. За даними деяких газет, він виступав у Бессарабії в 1873 році. Пізніше М. Кропивницький з великим успіхом ставив українські п'єси в Харкові та інших містах України.

Театр «Руської бесіди» при керівництві О. Бачинського, а разом П. Романовича в страшенно сутужній матеріальній скруті, без приміщень, належного оформлення сцени, гардеробу продовж десятиліть ніс у народ ідею патріотизму, добра і культури. Він об'єднав старання талановитих акторів, таких, як Т. Бачинський, А. Нижанківський, П. Гриневецький, В. Плошевський, М. Романович, Й. Стадик, пробудив зацікавлення не лишень своєї, але й чужої публіки.

Цензурні переслідування українського слова в ХІХ ст. були започатковані кількома секретними документами. Це записка міністра

внутрішніх справ П. Валуєва від 18 липня 1863 р. «О книгах, издаваемых для народа на малороссийском наречи», схвалена царем Олександром II [2].

На основі цього документа з'явився «Указ Синоду духовним цензурним комітетом», що мав силу закону. Тут містилася спеціальне вето стосовно до релігійної тематики в українській мистецькій літературі, отож і в драматургії.

Український театр почав пізнавати прямих утисків з появою Емського (1876 р.) та пізніших указів царської влади і цензури.

Емська постанова (його повне найменування «Выводы Особого Совещания для пересечения украинофильской пропаганды после исправления в соответствии с замечаниями, сделанными Александром II 18 мая в г. Эмс»). Вона не лише сповільнила піднесення української культури, освіти, науки, а й поставила поза законом світогляд і завадила національній самосвідомості, яку українці формували через літературу, публіцистику, школу.

У 1881 р. з'явився додаток до Емського указу про український театр. Затверджено диктатором 8 жовтня 1881 року. 16 жовтня міністр внутрішніх справ М. Ігнатьєв видав київським цензорам директиву про іноземні експертизи, яка базувалася на документах, затверджених царем.

Проте восени 1881 року під тиском царської прогресивної громадськості закладу врешті дозволили ставити українські п'єси. Ця подія, безсумнівно, є важливою віхою в історії українського народу, хоча відповідною постановою уряду забороняється «організація спеціального малоросійського театру та утворення художніх колективів для постановки п'єс і сцен лише на малоросійському діалекті». Крім того, місцеві органи влади також мають право притягувати до відповідальності у театральних справах, і вони часто зловживають цим правом.

Відомий артист Іван Мар'яненко звернув увагу на те, що, коли чиновники помітили, що вистави популярні, вони з будь-якої причини їх забороняли [3].

Бувало, що виступи забороняли «за місцевими умовами» і гурт був змушений шукати рай деінде, але щось подібне могло статися і там. Найбільше проблем було з оркестром, який складався переважно з євреїв і мав на той час так звані обмеження на поселення.

Професійний український театр другої половини XIX ст.

Українське театральне мистецтво бере свій початок у давнину, з фольклору. У веснянок, купальських і обжинкових піснях, у колядках і щедрівках, у весіллях і похоронах чітко виділяються елементи виконання: слова, мелодія, танець, пантоміма. Ще скоморохи Київської Русі започаткували примітивний театр – ставили цікаві видовища на площах і базарах. Пізніше, наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст., популяризаторами виду драми були студенти Могилянської академії в Києві, які заробляли на життя під час канікул, ставили епізоди. Деякі твори того часу, особливо релігійні твори про народження Ісуса Христа, збереглися до наших днів і ставляться на Різдво [1].

XIX сторіччя створило всі передумови для зародження нового театру. Реалістична гра актора М. Щепкіна та українського – К. Соленика, яких порівнював митець Т. Г. Шевченко, вихід українських драматичних творів І. Котляревського, Г. Квітки–Основ'яненка, Т. Шевченка, намагання поставити українські драми в столиці Російської імперії Є. Гребінкою та в інших містах Я. Кухаренком дали помітний поштовх у майбутньому з'явитися такому важливому угрупованню, як художній ансамбль, котрий створили М. Кропивницький та М. Старицький.

Царський указ про заборону української мови та державного театру разом із багатьма бюрократичними зусиллями гальмував розквіт українського театру, гальмував його розвиток, але не міг його задушити. Наприкінці 1970–х років акторська майстерність українців, як і сам окремий театр, набула виразної соціальної функції, сприяючи піднесенню національної свідомості народу.

Цей театр прийнято іменувати театром корифеїв. термін «корифей» – грецьке. У давньогрецькій трагедії корифеєм називали керівника хору чи то заспівувача, іншими словами – керівника митців. У сучасному розумінні слово «корифей» означає людину, яка є головним діячем у певній сфері мистецтва.

Фундамент нового українського театру заклав М. Кропивницький, який власне створив прекрасну трупку акторів й особливу увагу приділив режисерській діяльності. Якщо дотепер кожний з акторів грав відокремлено, то Кропивницькому вдалося утворити такий колектив, де творча особистість рівночасно й зберігала себе як високоталановиту особистість, і доповнювала своєю грою гру інших побратимів по сцені.

Знаменитий діяч російського театру Микола Синельников зазначив: «До цього часу, до зустрічі з «Малоросійським театром», я, попри серйозне знайомство з постановниками, кращими на той час, Малого Московського театру, не знав і навіть не запідозрював про головне – про ансамблевість трупи [4, с. 3]».

Кропивницький особисто шукав і вчив своїх акторів: Заньковецьку, П. Саксаганського, М. Садовського, Г. Затиркевич–Карпинську – діяти на глядачів, учив поринати у внутрішній всесвіт героїв, перевтілюватися у них.

Видатні діячі українського театру, що працювали у багатьох жанрах сценічного мистецтва, їхні театри стають все вище й вище, створюючи глядачам загальний образ людей, які були пригнобленими й бідними, але ще живими й нескореними. Недарма царський уряд не раз обмежував творчі зусилля українських театрів, забороняючи вистави, намагаючись не допускати серйозних постановок, дозволяючи лише розваги та комедії.

Через те що репертуар на час зародження театру корифеїв не був особливо широким («Наталка Полтавка», «Москаль–чарівник» І. Котляревського, «Сватання на Гончарівці», «Шельменко–денщик» Г. Квітки–Основ'яненка, «Назар Стодоля» Т. Шевченка), то стало само собою зрозумілим, що театру потрібні нова творча спадщина в якій відчувався би

подих сучасності., їхніми авторами стали М. Кропивницький, М. Старицький, І. Карпенко–Карий, які рівночасно були й драматургами, й режисерами, й акторами.

У 1881 році опісля довгих років боротьби корифеїв українці отримали змогу для постановки вистав українською мовою. При всіх заборонах і умовностях (перед кожною українською виставою мусила відбутися російська) цей крок міністерства внутрішніх справ хоч якоюсь мірою легалізував український театр.

У 1885 році єдина театральне угруповання розділилася: М. Кропивницький зі своїми акторами відділився від М. Старицького і його прихильників. Один і другий колективи моментально ж почали самостійне творче життя.

Авторитетність театру корифеїв була на голову більша, ніж та , на яку могли очікувати самі актори. Під час гастролей у Москві українські артисти були щиро зустрінуті передовою громадськістю. Митець І. Рєпін подарував М. Кропивницькому картину, на якій провідник трупи в козацькому вбранні керував човном у бурхливому морі.

У Петербурзі український театр безстрашно конкурував з імператорським театром, про який драматург О. Островський писав, що ця установа перетвориться в місце «пустої забави», через що глядач «лавиною сунув в український театр, де показувалося мужицьке життя».

Праця в театральних трупах вимагала повної самовіддачі, відступ від всіляких благ. Творчі колективи М. Кропивницького, М. Старицького, М. Садовського, П. Саксаганського багаторазово пішки мандрували з місця на місце, недоїдали, хворіли, ставали подібними до циганських таборів через пересувний стиль життя.

Однак, саме ці колективи з провідними акторами творили славу українського театру. Про гастролі корифеїв вогненно відгукнувся І. Франко, назвавши виступи у Петербурзі тріумфом українського мистецтва, а засновник

МХАТу К. Станіславський у 1911 році писав: «Такі українські актори, як Кропивницький, Заньковецька, Саксаганський, Садовський – блискуча когорта майстрів української сцени, увійшли золотими літерами на хроніки історії світового мистецтва».

Театр корифеїв на початку ХХ ст.

Не тільки в Україні, а й повсюди, де українські актори давали вистави, вони мали неодмінний успіх. Навіть реакційні видання не могли вже переступати чи то приховувати цей значний і своєрідний факт — появу Театру корифеїв.

І лише на початку ХХ ст. актори мали благодать одержати «свою хату» – театральне приміщення.

1907 року Миколі Карповичу Садовському пощастило відкрити у Києві стабільний Український театр. Байдуже що актори, як і перше називалися малоросійськими або просто російськими, дарма що з великими труднощами орендоване помешкання Троїцького народного дому (нині це приміщення Театру оперети) було неблизько від центру. Тут, у цьому великому і не зовсім затишному будинку, де спочатку виступала російська драматична трупа «Товариства грамотності», все було перебудовано й перероблено М. Садовським.

Як керівник, він надавав однаково великої ролі як зовнішньому, так і внутрішньому вигляду театру. І в цьому він був схожий на К. Станіславського.

Одержавши постійний театр, Микола Карпович уперше міг сформувати трупу, яка була потрібна йому для великих вистав. Важливим елементом у театрі Садовського був музичний супровід. Окрім справжніх опер («Запорожець за Дунаєм», «Продана наречена», «Галька», «Катерина») йшли вистави мішаного жанру – музично–драматичні, де велике значення мали пісні й танці, як, приміром «Енеїда» – інсценована М. Садовським поема І. Через це в театрі був стабільний і зіграний оркестр, котрий набував особливого звучання, тоді як за пульт диригента став український композитор О. Кошиць.

Власні музичні доробки залюбки давали М. Садовському і М. Лисенко, і К. Стеценко й інші композитори.

Надмірною сміливістю та гордовитістю преса вважала постановку українською мовою «Ревізора» М. Гоголя у перекладі М. Садовського, яку театр здійснив у 1907 році. Це була блискуча перемога українського театру .

У репертуарі театру було добре–таки історико–героїчних п'єс з героїчного минулого українського народу. Більшість з яких, належали творчості М. Старицького, М. Кропивницького, І. Карпенка–Карого, трактували минувшину в романтично–національному дусі. Там часто допускалися анахронізми і довільне поводження з історичними фактами, що значно впливали на глядачів. Микола Карпович у режисурі не зовсім дотримувався наперед розробленого плану постановки: працюючи з акторами, він давав волю фантазії й імпровізував не тільки мізансцени, а й окремі сценічні картини.

Варто зазначити, що М. Садовський зробив власний стаціонарний театр справді народним не лише в репертуарі, але й у повній доступності його відвідування. Ціни на квитки були на багато нижчими за інші київські театри, навіть по десять копійок за місце, у той час як в Оперному і Соловцовському (Російський театр, зараз – Театр ім. Франка) найменші ціни були по 32 копійки за місце. Місць у театрі Садовського було тільки близько 600, а в Оперному – удвічі більше.

Дешеві ціни на місця посприяли тому, що в цей Український народний театр йшла велика кузькість публіки з усіх передмість – Деміївки, залізничної Солом'янки, робітничої Шулявки.

Театр Садовського майстерно пропрацював у Києві сім років: з 1907 до початку Першої світової війни 1914 р. Тоді царський уряд припинив не тільки буття цього театру, а й взагалі всіх українських газет, журналів, книгарень.

Міць й значення корифеїв були в тому, що вони, створюючи репертуар, формували справжній народний загальнонаціональний театр, впливаючи цим

на свідомість людей. Вони створили школу акторської та режисерської майстерності і, працюючи в умовах заборон з боку царського уряду, піднесли український театр на значно вищий рівень професіоналізму, зробили його впливовим і одним з головних чинників національної культури. Дякуючи їхній діяльності II пол. XIX ст. увійшла в історію української культури як «золотий вік» театру.

1.2. Історія становлення естрадного мистецтва

Естрадне мистецтво ще було створене ще нашими пращурами, його можна простежити в мистецьких проявах стародавніх єгиптян, греків та римлян.

Елементи естради були присутні в уявленнях мандрівників – ярмаркових, карнавальних та весільних дідів (Україна), скоморохів (Росія), шпільманів (Німеччина), жонглерів і трубадурів (Франція), арлекінів (Італія), подорожуючих лицарів (Іспанія) і так далі. Трубадурський рух у Франції (кінець XIII ст.) виступив носієм нової суспільної ідеї. Його особливістю було написання музики під замовлення, жанрове розмаїття пісень від сюжетів любовної лірики до оспівування бойових подвигів воєначальників. Поширювали музичну творчість наймані співаки та бродячі артисти [15].

У вирі карнавальних дійств та майданних розваг почали народжуватись нові естрадні жанри. Вони започатковувались за допомогою виконання сатири на різні побутові міські теми, політичні гостросоціальні жанри, критики до влади, гуморески, музичні сценки, розважальні ігри тощо. За допомогою таких артистичних прийомів люди легко і невимушено збували весь товар на ринкових полицях. Основними рисами цих заходів була їх масовість і дотепність, що і основоположником для виникнення концерту.

У Середньовіччі артисти карнавалу не грали жодних вистав. Їх основна функція була виконання мініатюр, а вона значно відрізнялась від театру, бо не звязувала всі елементи в одне ціле. Кожен виконавець виступав від себе та мав комунікацію з глядачем. Це є основною характеристикою і зараз в сучасних мистецьких просторах шоу-бізнесу та в проведенні масових та естрадних дійств.

А саме поняття "театр" вперше з'явилося в Стародавній Греції: від слова «теаомай» (дивлюся). А слово театр означало раніше місце для видовища

(видовищем – спочатку називалися глядацькі місця, а потім назва поширилася на театральне дійство як таке)[16].

У процесі становлення і розвитку сформувалися певні види театрального і естрадного мистецтва. В драматичному театрі одним з перших ставляться твори так званого розмовного жанру (трагедії, драми, комедії); в оперному – вокальні; в ляльковому театрі актори–ляльководи залишаються поза видимого сценічного простору – усю дію розігрують ляльки; одними з останніх з'явилися балет, театр пантоміми, в яких дія–сюжет передається пластикою акторів, які танцюють під музику, або рухом міма. На зламі драматичного, вокального та балетного мистецтва народилися такі "легкі" театральні жанри, як оперета і сучасний мюзикл, отримали визначення "демократичних"[17].

Історія естрадного та театрального мистецтва бере свій початок ще за часів первісного періоду. Зазвичай кожен з обрядів відбувався за допомогою вокального, інструментального, хореографічного супроводу та навіть різними заклинаннями. В будь–якому ритуалі та інсценізаціях освітлювалось життя племен. Особлива увага надавалась образу чаклунів чи шаманів та їх атрибутам. Вплив на глядачів посилювався, коли виконавці застосовували звукові ефекти. Театралізовані дійства влаштовували для вшанування богів, бо вони прирівнювались до сил природи, стихій та явищ. Такі дійства і створили загальне розуміння та значення естрадно–театралізованих масових свят.

Первісні уявлення, як правило, здійснювалися жерцями, які, як вважалося, були наділені магічною силою і могли просити милості у богів: вдалого полювання, дощу в посуху і т. п. Деякі жерці "вступали в контакт" з божествами прямо під час здійснення обряду, або ритуалу. Так створювалося відчуття обраності, яке знайшло відображення не тільки в естрадних жанрах, а і у творах театру і наскального живопису, що зафіксував все, що відбувається. З'явилося розуміння свого роду "професіоналізації" деяких елементів театральної вистави. Здавалося, що довести своє визнання богам можна було з допомогою вдосконалення діалогу, або монологу. Таким чином,

першими "професіоналами" архаїчних естрадних театралізованих форм були жерці і шамани. Пізніше їх змінили плакальники, співаки, танцюристи, скоморохи, весільні діди. Вони прославляли древніх єгипетських, грецьких, римських, слов'янських богів: Осіріса, Діоніса, Астарту, Ваала, Сатурна, Ярилу, Коляду та інших [15].

Жерці і шамани, усвідомивши вплив обрядів та ритуалів на суспільство, шліфували свою майстерність, завойовували владу і авторитет, і ритуальні дії з театралізацією стали використовуватися жерцями як найважливіший засіб для керування громадською думкою і підтримки порядку. Поступово починають формуватися функції театру: соціальна, релігійна, ідеологічна. Це досягалося за рахунок великої кількості учасників обряду і високого ступеню емоційної включеності в нього кожного члена колективу. Виникає потреба в інших видах мистецтва (наскальний живопис, дрібна скульптура – фігурки Матері–землі, тотемних тварин і т. д., костюми або шати беруть участь в обряді), які збагачували театралізовані дійства та допомагали створювати ефект масового переживання [18]. З цього можна висувати те, що естрада та театр це чудовий спосіб маніпуляції свідомості та ідей суспільства.

Популярність естради пов'язана з прагненням людей до досконалості, дива та відображенням мрій, які виходять за межі звичайного життя та відкривають нові горизонти. Щоразу естрадні артисти показують глядачеві свою силу, спритність, сміливість, витривалість. Саме цими якостями має володіти кожна професійна людина, яка пов'язана з естрадою майстерністю.

І ще одна, не менш важлива причина популярності естрадного мистецтва криється в актуальності та злободенності окремих його жанрів, і особливо – клоунади. «Шут», «гаєр», «арлекін», «паяц», «дурень», «скоморох» – це, по суті, синоніми слова «клоун». До речі, є дві версії походження слова «скоморох». За першою – воно йде від грецької мови як «майстер жарту». За іншою версією, це запозичення з арабської мови терміну «блазень» [15].

Отже, проаналізувавши історію виникнення естради можна сказати, міні–сценки на площах і вулицях, базарах, жартівливі пісні та сценки на побутову, соціальну та політичну тематику, різні ігри та розваги дали поштовх на виникнення естрадного мистецтва. А пращурами концерту стали скоморохи, карнавальні діди та вуличні артисти, також вони стали основною рушійною силою у створенні та проведенні масових, видовищних та розважальних свят. Безумовно, що основна їх функція була це розважити публіку, але також саме скоморохи могли звернутися до будь–яких прошарків суспільства, а також висвітлили всі актуальні проблеми тогочасного суспільства.

1.3. Національна академія керівних кадрів - заклад найвищої культурної освіти України

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв – заклад вищої освіти IV рівня акредитації в Києві, який надає вищу освіту, забезпечує перепідготовку і підвищення кваліфікації фахівців у галузі культури і мистецтв [19].

Історична довідка

Заснована у січні 1970 року як Інститут підвищення кваліфікації працівників культури [19].

Перша назва закладу, на базі Інституту підвищення кваліфікації – Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, створена 1998 році (Постанова Кабінету Міністрів України «Про створення у м. Києві Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв» від 31.08.1998 року № 1358; Наказ Міністерства культури і мистецтв від 21.09.1996 року № 395) [19].

Указом Президента України від 12 січня 2010 року № 13/2010), академія у 2010 році здобула статус національної, за вагомий внесок у сферу культури, освіти та науки. Це було визнано не тільки у загальнодержавних визнаннях, а й у міжнародних.

Протягом тридцяти семи років (з 1985 по 28 квітня 2022 року) на посаді ректора в академії працював Василь Гнатович Чернець, професор, доктор філософії, заслужений працівник освіти. Василь Гнатович був лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки, академіком АН Вищої школи України, член Національної спілки журналістів України, Почесний академік Академії мистецтв України, був одним із співучасників колегії Міністерства культури та інформаційної політики України, лауреат [19].

Від 28 квітня 2022 року посаду виконуючого обов'язки ректора Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв обійняла

Копієвська Ольга Рафаїлівна, професор, доктор культурології, заслужений працівник України. Також Ольга Рафаїлівна стоїть на чолі науково–методичної комісії зі створення нормативів вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», сектор вищої освіти Науково–методичної ради Міністерства освіти і науки України, член науково–методичної підкомісії з розробки стандартів вищої освіти, спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», сектор вищої освіти Науково–методичної ради Міністерства освіти і науки України, експертка Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти[19].

Академія поділена на Інститути, та має таку структуру:

- Інститут дизайну та реклами;
- Інститут практичної культурології та арт–менеджменту;
- Інститут сучасного мистецтва;
- Центр неперервної культурно–мистецької освіти;
- Центр експертизи культурних цінностей;

Академія здійснює навчання за освітньо–кваліфікаційними рівнями «Бакалавр» і «Магістр» за такими фахами:

- 022 «Дизайн»;
- 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»;
- 024 «Хореографія»;
- 025 «Музичне мистецтво»;
- 026 «Сценічне мистецтво»;
- 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»;
- 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;
- 034 «Культурологія». [19, с.2]

Академія також надає аспірантуру та докторантуру. Також можна здобути освітньо–науковий рівень «Доктор філософії» за спеціальністю:

- 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»;

025 «Музичне мистецтво»;

029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;

032 «Історія та археологія»;

034 «Культурологія».

За освітньо–науковим рівнем «Доктор наук» здійснюється підготовка за напрямками:

023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»;

025 «Музичне мистецтво»;

029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;

032 «Історія та археологія»;

034 «Культурологія».

Академія проводить наукові дослідження в рамках державної бюджетної програми за тематикою, зареєстрованою в Інституті науково–технічної експертизи та інформаційної інформації України (УкрІНТЕІ) [19].

Інститут практичної культурології та арт–менеджменту, кафедра культурології та інформаційних комунікацій:

1. Тема науково–дослідної роботи «Актуальні проблеми теоретичної та практичної культурології» (державний реєстраційний номер: 0120U105692). Термін виконання: 2021–2025. Керівник роботи: доктор культурології, професор Герчанівська Поліна Евальдівна [19].

2. Тема науково–дослідної роботи «Теоретичні та прикладні аспекти в інформаційній, бібліотечній та архівній справі» (державний реєстраційний номер: 0120U105691). Термін виконання: 2021–2025. Керівник роботи: професор, кандидат педагогічних наук, заслужений працівник культури України Загуменна Віра Вікторівна [19].

3. Тема науково–дослідної роботи «Креативний менеджмент в системі соціокультурної розбудови: вітчизняна та зарубіжна практика» (державний реєстраційний номер: 0118 U000808). Термін виконання: 2018–2023. Керівник

роботи: доктор культурології, професор, заслужений працівник освіти України Копієвська Ольга Рафаїлівна [19].

4. Тема науково–дослідної роботи «Ретроспективний аналіз особливостей державного та культурно–цивілізаційного розвитку України» (державний реєстраційний номер: 0118 U000632). Термін виконання: 2018–2022. Керівник роботи: доктор історичних наук, професор, полковник запасу Веденєєв Дмитро Валерійович [19].

Інститут дизайну та реклами, кафедра дизайну середовища:

5. Тема науково–дослідної роботи «Дизайн середовища міста активної урбанізації в контексті загальнокультурних процесів» (державний реєстраційний номер: 0118 U100020). Термін виконання: 2018–2024. Керівник роботи: кандидат технічних наук Заварзін Олег Олександрович [19].

Інститут сучасного мистецтва, кафедра хореографії:

6. Тема науково–дослідної роботи «Актуальні проблеми музичного мистецтва: теорія, історія, практика» (державний реєстраційний номер: 0118U100097). Термін виконання: 2018–2023. Керівник роботи: доктор мистецтвознавства, професор Афоніна Олена Сталівна [19].

У 2022 році Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв увійшла до рейтинга університетів України "Топ–200 Україна 2022"[19].

Академія також співрацює з міжнародними партнерами, наприклад проєкт Erasmus+ «Академічна протидія гібридним загрозам – WARN / Academic Response to Hybrid Threats – WARN 610133–EPP–1–2019–1–FI–EPPKA2–CBHE–JP» [19]. Це проєкт співпраці, спрямований на розвиток інновацій та обмін передовим досвідом у сфері вищої освіти, а також співпрацю між державами–членами та державами–партнерами Програми Erasmus+.

Метою цього проєкту є зміцнення національної безпеки та подолання дефіциту охоронних послуг, спричиненого появою гібридних загроз. Основними результатами цього проєкту є пристосування освітніх програм у

семи секторах освіти та розробка курсів для боротьби з гібридною загрозою для освіти впродовж життя [19].

Фахівці Академії є членами, зокрема, таких міжнародних організацій:

- Гільдія ландшафтних архітекторів України;
- Європейська асоціація ландшафтних архітекторів, Брюссель (Бельгія).
- Національний комітет ІКОМОС України.
- Український національний комітет Міжнародної комісії зі збереження індустріальної спадщини – ТІССІН – Україна;
- Міжнародна асоціація музичних бібліотек, архівів і центрів документації (IAML) (Франкфурт–на–Майні, Німеччина);
- Міжнародна хорова асоціація ASA, Europa Cantat.
- Проект «Менеджер художнього середовища» (США – Україна).
- Міжнародний центр «Європейська ініціатива» Львівського Ставропольського університету (м. Франкфурт–на–Майні, Німеччина) [19].

1.4. Способи викладання фахових дисциплін на кафедрі режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець

Мистецтво театральної майстерності має особливий засіб художньої виразності, який наділяє студентів університету дуже корисними якостями, необхідними не тільки для професійної діяльності, а й для життя.

Сценічне мистецтво посідає пріоритетне місце в розвитку людського потенціалу, створюючи сприятливі умови для продуктивного духовного розвитку людства, особливо молоді. В Україні сценічне мистецтво серед інших сфер суспільної діяльності не лише забезпечує збереження здобутків національних підмошків сцени наших предків, а й дає новий поштовх розвитку театру як виду мистецтва та як соціального інституту. Має відповідати вимогам сучасності [24].

Під час занять з професійних дисциплін викладач спершу повинен розповісти про історію театру, особливості професії актора чи режисера. Важливою частиною навчального процесу є методичні рекомендації викладачів кафедри з певних предметів. Наприклад, предмет «Ведучий обрядових дій», який викладає на кафедрі Матушенко Валерій Борисович, включає в себе випуск авторських підручників, посібників, навчально–методичних комплексів, наукових статей, виступів на Міжнародних та Всеукраїнських конференціях, де автор ділиться з читачем як уперше в Україні розробив структуру обрядових дій сучасного весілля Центральної частини України і показав послідовність дій на весіллі, всі елементи обрядів, склад учасників та послідовно описав усі обряди, що проводяться на весільному святі в місті та селі [25]. Ділячись своїм досвідом зі студентами, викладач передає новому поколінню свої практичні здобутки та навички. Завдяки цьому предмету, здобувачі вищої освіти, отримавши диплом, зможуть працювати ведучими на концертах, творчих вечорах, шоу–програмах; весіллях, вечірках,

«корпоративах»; виступати як артисти розмовного жанру, конференсьє, читець, імітатор [26].

Досить важливим є те, що на кафедрі працюють не тільки науковці, які викладають грамотно теорію, а й викладачі–практики, саме тому на базі академії студенти отримують чудові практичні уміння. Наприклад, Олексій Кужельний у своєму навчальному посібнику «Основи режисури театралізованих видовищ і свят» говорить: «Особливість цієї книги пов'язана, головним чином, із тим, що автор її, маючи багаторічний досвід режисерської роботи у найрізноманітніших видовищних практиках, намагається зафіксувати накопичений досвід і, виявивши в ньому своєрідні режисерські стратегії, поділитися ними зі своїми молодшими колегами. Звісно, у цій праці розкриваються не всі таємниці режисерської “кухні”; власне, автор і не претендує на створення такого всеохопного посібника, адже завдання його набагато простіше. Це радше спроба “ініціації”, крізь яку мусить пройти першокурсник, аби якомога швидше усвідомити, що режисура – це не лише яскраві творчі задуми й фантазії, блискучі видовища й популярність; адже режисура – це ще й уміння створити план, кошторис і знайти спільну мову з десятками й сотнями виконавців, це вміння догодити замовникові видовища і ще цілу низку знань, навичок, умінь і талантів [27, с.140]».

Академія керівних кадрів тісно співпрацює з театрами та навчає студентів вищих навчальних закладів професії через різні види практик у творчих центрах, під керівництвом видатних діячів сценічного мистецтва, естради, популярні розважальні та шоу–програми. Під час цих практик студенти університету набувають професійних навичок та компетенцій безпосередньо на сцені театру.

Список баз практик з якою співпрацює академія:

1. Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка.
2. Національний академічний театр опери та балету України ім. Т.Г. Шевченка.

3. Київський Національний академічний Молодий театр.
4. Київський академічний театр юного глядача на Липках.
5. Київська академічна майстерня театрального мистецтва «Сузір'я».
6. Центр мистецтв «Новий український театр» НУТ на Михайлівській.
7. Арт–студія та театр Олександра Жуковіна «Sintez–Style».

Важливою частиною навчального процесу є також студентоцентризм. Він базується на взаємодії активного та пасивного навчання, ретельному дослідженні та опрацюванні доступності навчальних матеріалів, вихованні студентської автономії та взаємодії між адміністрацією університету та студентами. Акцент робиться на залежності, взаємоповазі між учителем і учнем.

Завдяки багатогранному підходу до викладу навчального матеріалу для майбутніх спеціалістів у галузі культури України, кафедра режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець, має успішних та відомих випускників, справжніх майстрів своєї справи в мистецькому просторі:

- Демочко Марія Олександрівна актриса, Київський академічний театр на Липках (на жаль, трагічно загинула влітку 2022 року);
- Куца Діна Анатоліївна актриса, Київський академічний театр на Липках;
- Гринчук Ганна Сергіївна, завідувач організаційно–масового відділу, керівник гуртка «Акторська майстерня», Дитячо–юнацька музична вокально–хореографічна студія «Світанок»;
- Чиркова Людмила Олегівна, ведуча авторської програми "Люди кіно", «4 канал»;
- Романова Людмила Анатоліївна, викладач у Київській муніципальній академії естрадного та циркового мистецтва;
- Дідик Олександр Миколайович, актор Київського академічного театру «Колесо»;

- Гонтарь Альона Віталіївна, помічник режисера в Театрі на Подолі;
  - Крохмальна Катерина Миколаївна, викладач акторської майстерності, Народний художній колектив «Спортивно–танцювальний ансамбль «Пульс»;
  - Березовий Руслан Юрійович, технічний директор «ДИКИЙ ТЕАТР»
- [26].

1.5 Діджиталізація освітнього процесу в НАКККіМ

Мистецтво вічне, але потребує постійного вдосконалення та розвитку. Це особливо актуально, коли мова йде про розвиток кваліфікованих кадрів. Коли під час карантину та воєнного стану офлайн-навчання стало неможливим, весь навчальний процес перейшов в онлайн-формат. Це практикується й сьогодні. Тому головне завдання педагога – правильно донести до студентів ВНЗ зміст профільної галузі та показати їм усі переваги та недоліки нового навчального процесу.

Кафедра режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець проводить дистанційну форму навчання. У період карантину ми вперше відчули унікальність онлайн-освіти. Підтверджуючи це на власному досвіді, можна сказати, що це не достатньо продуктивний спосіб навчання. Зрештою, бути актором означає праильно донести посуття та емоції глядачу. Це досить важко передати через камеру комп'ютера чи смартфона. Також втрачається тембр, передача голосу та акустична потужність, а розрахувати взаємодію з партнером без урахування якості спілкування через камеру дуже складно, що також впливає на продуктивність навчального процесу.

Попри всі незручності, окрім онлайн-пар, з'явилися й театри, що працюють у віддаленому режимі. Про це пише Ганна Веселовська у своїй книзі «Життя і смерть у театрі цифрових технологій»: «Як і передбачалося, в середині минулого століття, цифрові та відеотехнології повноправно увійшли в тіло сучасного театру. Сьогодні використання відео є поширеним режисерським прийомом багатьох вистав, як банально ілюстративним, так і концептуальним. При великому спектрі використання цифрових технологій у театрі живих акторів, постають питання щодо співіснування та співвідносності живих фактур та цифрових відео в одному просторі, їхньої взаємодії та концептуальної спрямованості [37, с. 160–162]».

П'єса починається, коли двоє зустрічаються. Вам не потрібно думати про кімнати, сцени, фони чи освітлення. Для театру потрібні актори та глядачі. Все інше – чудове доповнення. У центрі уваги театру завжди люди з їхніми переживаннями, почуттями та думками. У театрі лише один мешканець – це актор. Час від часу, але не завжди, з'являються музика, пісні й танці, як і живопис і архітектура. Залишається література. Але у виставі часто важливіші моменти, коли актор мовчить. Тому що актор дозволяє глядачеві співпереживати його діям та емоціям, а не тексту. Іншими словами, театр – це мистецтво акторів [38]. Для актора дуже важливо відчувати партнера. Тому що це створює зв'язок один з одним і створює реальність того, що відбувається на сцені в задуманих обставинах. Конкретні спеціальні знання про будову голосового апарату, засоби виразності та вираження художнього образу твору голосу починаючі актори отримують на теоретичних заняттях, а на практичних (індивідуальних) заняттях ефективно застосовують. Принципи оптимізації навчання за Ю.В. Бабанським «полягає в навмисному виборі змісту, методів, форм і прийомів навчального процесу, які б забезпечили найкращий результат у навчанні [39, с.20]».

Гарний голос дуже важливий у професійній роботі актора, але в онлайн-форматах цього досягти набагато складніше. Проте на тлі воєнного стану в Україні формати онлайн-навчання стали важливим методом навчання студентів. У Національній академії культури та мистецтв керівники вже четвертий рік поспіль практикують дистанційне навчання (а подекуди і змішані класи) під керівництвом викладачів. Випускники складають онлайн іспити державного рівня та здобувають вищу освіту. Одразу постає питання: чи це негативний досвід для студентів і викладачів? Звісно, що ні, проте завдяки онлайн-формату випускники кафедри зіткнулися з багатьма проблемами. Наприклад, бракує якісного інтернету, підходящого майданчику для пар з танцю, сценічної мови та акторської майстерності. Проте саме в такий період навчання студенти отримують досвід зйомок та режисури

відеоконтенту. Адже творча робота випускників є важливим критерієм при складанні онлайн–іспитів. Це пояснюється тим, що постановка вистав офлайн неможлива, оскільки всі студенти знаходяться віддалено на парах, винакає завдання від педагогів створити індивідуальну творчу роботу. Наприклад, зняти відео з монологом, віршем з цікавим режисерським баченням.

Випускники спеціальності «Режисер» ОПП «Магістр» можуть працювати на посадах головного режисера театру, головного режисера або головного художнього керівника Палацу (Будинку) культури, головою творчо–виробничих об'єднань, режисерами–худруками закладів культури (кінотеатрів, театрів, кіностудій), а крім того, викладачами у вищих навчальних закладах. Актори з ОПП «Бакалавр» можуть грати різні ролі в театрі, кіно, працювати на радіо, диктором та ведучим на ТБ та радіо, у сфері організації та проведення концертів, творчих вечорів та шоу–програм, весіль, вечорниць, «корпоративів», а також виступати в ролі артиста, читця та імітатора пародій розмовного жанру. Також, диплом НАКККіМ дуже допоможе бути помічником режисера, керівника студії художніх форм і художньої творчості, організатора церемоній і свят, шпрыхштальмейстера, керівника івент–агенції та інших творчих посад [40].

Однією з тенденцій, що визначають сучасну сцену, є переважання візуальних образів (відеоряду) над серією словесного змісту. Зараз зрозуміло, що більшість естетичної інформації передається через візуальні канали, і в цих каналах зростає значення та використання сучасних технологічних засобів [41]. Онлайн–навчання акторів і режисерів змінює правила гри в театральному середовищі. Наприклад, є театри, які транслюють свої вистави онлайн, коли актори перебувають наодинці або разом без офлайн–глядачів. Для споживачів театральної творчості це досить зручний формат, але для акторів не зовсім приємний. Тому що важливий критерій роботи актора – це обмін енергією з глядачем. Такий тип взаємодії важко відчувати в онлайн–виступах. Але нові реалії вимагають нових сучасних рішень. Є багато онлайн–ресурсів, які

можуть спрямовувати глядачів на онлайн–виставки, як–от Театр 360–градусів. «Поєднуючи класичний театральний формат із кінозйомкою, ми додаємо яскраві спецефекти і створюємо інноваційний мистецький продукт. У дебютній роботі за твором Лесі Українки «Камінний господар» ми використовували 3D–ефекти. А в другій відеовиставі, за мотивами повісті М.Гоголя «Шинель», ми зробили акцент на сучасний саунд і створили звуковий ефект присутності в справжній театральній залі. Наша головна мета – зробити український театр доступним кожному. Не важливо, де ви і що робите – усе що потрібно для перегляду наших відеовистав – гаджет з екраном та якісне інтернет–підключення [42, с. 2]».

Висновки: отже, підсумовуючи даний розділ, можна зробити висновок, що історія театрального та естрадного мистецтва це основа, база, фундамент, на яку спираються викладачі, навчаючи професії актора, режисера, ведучого тощо.

Історію театру та естради творили видатні діячі театрів, різних масових дійств і це неабияк важливо пам'ятати, але час не стоїть на місці, а тому система освіти постійно змінюється та вдосконалюється.

На даний момент досить часто відбуваються пари онлайн, яких не було раніше, а це новий етап в навчанні та творенні нової сучасної історії естради та театру.

Відповідно до стиля викладання сучасності, виникають також нові види театру онлайн. Це досить нестандартне рішення, але важливе у теперішніх умовах життя.

Завдяки постійному руху, прогресивність розвитку культури постійно зростає, поповнюючись новими ідеями та кадрами, які є рушійною силою у творенні сучасної культури України.

РОЗДІЛ II. ВИДАТНІ ВИКЛАДАЧІ АКАДЕМІЇ ТА ЇХ ВНЕСОК У РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

2.1. Борис Георгійович Шарварко та його творча діяльність

Борис Георгійович Шарварко народився 17 травня 1929 року в місті Новоград Волинський (нині Житомирська область). У 1966 році закінчив режисерський факультет Московського державного інституту культури. Після цього працював режисером Інституту культури Новограда Волинського, був художнім керівником і художнім керівником Житомирського музично–драматичного театру, директором Київського театру оперети, заступником директора театру імені Івана Франка в Києві.

З 1977 року став головним режисером культурних програм та фестивалів Укрконцерту, одночасно працював на посаді головного режисера Театру пісні в період 1976–1982 років. Із тисяча дев'ятсот дев'яносто другого року працював генеральним директором та художнім керівником Всеукраїнського державного центру фестивалів і концертних програм [28].

Борис Шарварко має звання професора, народного артиста України, кавалера орденів Президента України II та III ступенів, «Людина року» України в мистецтві 2000 року. Почесний громадянин Новограда Волинського отримує орден під назвою «Звягель» – почесну відзнаку Новограда Волинського [29].

За 53 роки творчої діяльності Борис Шарварко створив понад 1000 театральних робіт. У зв'язку з тим, що найбільш плідним періодом творчості Бориса був час існування СРСР, більшість заходів були святковими. Головною особливістю режисерської роботи було професійне вміння використовувати широкий спектр засобів драматизації, вміло і влучно використовувати факти і документи, відображати свято національних подій.

На його театралізованих концертах у столиці України Києві барвисті національні костюми учасників заходу були розміщені на сценічних трибунах

та машинах на різних рівнях сцени, з яскравими гірляндами, яскравими та барвистими костюмами та іншими унікальними рисами сценічного відображення [29].

Борис Георгійович Шарварко мав властивий тільки його творчості постановочний прийом, який любили і сприймали глядачі з великим задоволенням – це піднімання рук учасників наприкінці заходу. Цей прийом відображав символ об'єднання і був найвищою емоційною точкою усіх театралізованих дійств [29].

Особливе місце в його творчості відводилося роботі з постановки фольклорно–етнографічних свят. Дбайливе збирання та втілення театралізованими засобами народних традицій, ритуалів, обрядів; уміння синтезувати фольклорний і літературний матеріал, пов'язати народну основу свята із сучасністю – ось головні відзнаки режисерської майстерності Бориса Георгійовича Шарварка [29].

Різноманітні фарби народного костюма, краса українського віночка яскраво вписувалася у всі театралізовані вистави художника. До того ж, він бездоганно розміщував учасників дійства на сцені, які не лише перегукувались, а й зливались в одне ціле.

Вершиною його діяльності вважають грандіозні вистави у вигляді масштабних фестивалів — «Кримські зірки», «Київська весна» та «Золота осінь». Однак, найграндіознішими та наймасштабнішими досі вважаються фестивальні вистави, які головний режисер організовував до ювілейних святкувань.

У Запоріжжі на острові Хортиця було влаштовано масштабне та феєричне святкування 500–річчя українського козацтва. До дії було масово залучено українську молодь, а також щоб надати святкуванню більшої реалістичності, «завели» заново «Запорізьку Січ».

Особливими та незрівнянними були урочистості, присвячені ювілею Великого Кобзаря. Для цього на черкаському стадіоні хор велично співав

унікальну «Рече та стогне Дніпр широкий [50, с. 3]», водночас над землею піднявся величний портрет Тараса Шевченка, а в зелені рослин горіли свічки, у вигляді нескорених маленьких вогників [29].

Крім того, протягом десяти років величні святкові концерти (Дні української культури) на «Слов'янському базарі» у Вітебську довіряли завжди неперевершеному та багатогранному Борису Шарварку [29].

Кінець вісімдесятих років ознаменувався ще однією історичною подією – на Конгресі українців пролунав незламний гімн українського народу «Ще не вмерла Україна» на сцені оперного театру. Після гімну одразу прозвучало «Многая літа», глядачі гучними оваціями дякували артистам. І ми не забуваємо, що це відбувалося за часів тоталітарного режиму правлячої влади.

Після проголошення Незалежності України ім'я головного режисера країни Бориса Шарварка почали приписувати до факта так званої «шароварщини» [29].

Політологи наголосили на тому, що геніальний художник створив на території України та за кордоном картину малоросійської культури. Тобто, маючи всі основні права на організацію вистав, концертів та святкувань, Борис Георгійович на державні гроші продовжував влаштовувати всі заходи щодо колишньої інструкції комуністичної партії. На ці звинувачення митець реагував спокійно, стверджуючи, що патріоти кричать про це голосно, але самі сидять за межами України [29, с. 6].

Єдине в чому він зберігав непохитність і твердо стояв на своєму – мистецтво треба оберігати! Творити якісно те, що захоплюватиме і не відпускатиме довго. Він зумів пронести через усе своє життя, через усі творчі здобутки любов до народу України, до його багатства – неймовірних пісень та музики [29].

Борис Георгійович за свої видатні заслуги отримав від Президента України почесне звання – народний артист України. А 1 вересня 2001 року ректор нашої академії Василь Гнатович Чернець призначив Бориса Шарварка

завідувачем кафедри режисури. Цілий навчальний рік студенти нашої кафедри працювали під керівництвом такого видатного метра масово–розважальних програм та концертів. Треба наголосити на тому, що усі види практик студенти кафедри режисури проводили у Національному палаці культури «Україна», де на той момент Борис Гергійович Шарварко працював головним режисером. А помер Борис Георгійович Борис Георгійович Шарварко 31 травня 2002 року, перебуваючи на посаді завідувача нашої кафедри. Він похований в місті Києві на Байковому кладовищі [29].

2.2. Л.І. Хоралець в мистецькому просторі України та академії

Лариса Іванівна Хоралець (народилася 25 серпня 1948 р.) – українська актриса, що працювала першим міністром культури Незалежної України. Вона обіймала цю посаду в Українській РСР в 1991 році і зберігала цю посаду після отримання Україною статусу незалежності пізніше в тому ж році, і працювала там до 1992 року.

Хоралець народилася в Києві, її перший дебют в якості акторки був у "Партизанській іскрі" (1957), а на той момент їй було лише вісім років. В 1970 році закінчила Київський національний університет театру, кіно і телебачення ім. І.К. Карпенко–Карого. Після закінчення інституту перебувала в Національному союзі письменників України, а з 1973 по 1990 роки служила у Національному академічному драматичному театру ім. Івана Франка на посаді акторки. У 1988 р. Отримала звання Народної артистки Української РСР.

У 1991 р., після участі у Всесвітній конференції жінок–драматургів в Торонто (Канада), Хоралець була запрошена на посаду міністра культури України. Вона погодилася і обіймала дану посаду з 7 липня 1991 року по 17 листопада 1992 року. Її основна роль в якості міністра культури полягала у відновленні творчого потенціалу культурно–мистецького простору України. Їй треба було запустити театри, які були покинуті після падіння комунізму на Україні. Саме вона внесла пропозицію до Верховної Ради України про підвищення заробітних плат працівникам театрів, будинків культури тощо. Лариса Іванівна залишила посаду міністра, коли був обраний новий уряд держави. Хоралець продовжувала працювати в уряді, на посаді директора конференц–центра Українського дому до 1998 року.

Внесок в розвиток української культури у Лариси Іванівни неабияк великий та багатогранний:

- «На посаді Міністра культури ініціювала та брала безпосередню участь: у розробці і втіленні програм по створенню національно–

культурних пріоритетів; у створенні "Основ законодавства про культуру", законів "Про музеї", "Про бібліотечну справу", "Про авторське право", Національно-культурних заповідників, Національного реєстру культурних цінностей, Державної комісії по поверненню історичних та культурних цінностей в Україну; в налагодженні прямих контактів із державами світу, укладанні 11-ти угод про культурне співробітництво, проведенні Днів культури Німеччини, Франції та ін. в Україні та Днів української культури в Японії, Польщі, ФРН; у створенні осередків державотворчих процесів України, зокрема Центру "Український дім" в м. Києві, Відні (Австрія), Москві (Росія) та Полтаві [43, с. 1–2]»;

- «Як генеральний директор Центру "Український дім" при Кабінеті Міністрів України розробила концепцію та створила цей поліфункціональний заклад, брала безпосередню участь в організації і проведенні днів культури Франції, Кореї, Китаю та ін., концертів майстрів мистецтв, фестивалів народної творчості, кінотижнів, художніх, образотворчих та документально-публіцистичних виставок, присвячених значущим подіям у житті держави; розробці та здійсненні партнерських програм у галузі культурної співпраці міст-побратимів, зокрема Києва і Мюнхена, Полтави і Штутгарта (Остфільдерн, Фільдерштадт, Ляйнфельден-Ехтердінген) [43, с. 1–2]».
- «В якості радника Посольства України в Німеччині брала безпосередню участь в підготовці та проведенні: засідань Змішаної українсько-німецької комісії, Днів культури України у ФРН, культурної програми України на Міжнародній виставці "ЕКСПО — 2000" (м. Ганновер), українсько-німецьких конференцій "Стан і перспективи співпраці між українськими і німецькими вищими навчальними закладами", українсько-німецької конференції "Освіта

і наука в німецько–українських відносинах", українських програм у рамках міжнародних кінофестивалів "Берлінале" та "Go East", річниць Незалежності України, Шевченківських днів, заходів до 80–річчя Українського Вільного університету в м. Мюнхені, святкувань з нагоди річниць Лесі Українки, заходів до 70–х роковин голодомору в Україні 1932–1933, Днів культури Німеччини в Україні 2003, встановленні пам'ятної дошки Олександрові Довженку в м. Берліні (Німеччина) [43, с. 2]».

- «На посаді радника з гуманітарних питань Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (12.02 2004 – травень 2012) сприяла розвитку національної культури, надавала реальну підтримку діячам та тим культурним проектам, що лежать у руслі відродження національної культури з огляду на їх мистецьку цінність та суспільну вагу. Сприяла українському книговидавництву та кінематографу. Відстоювала достатній ефірний час для національної відео продукції. Опікувалася створенням гнучкої системи заохочень постановок за творами українських драматургів, виконанню української музики тощо [43, с. 2–3]».

З 1 вересня 2016 року Лариса Іванівна Хоралець працювала на посаді завідувача кафедри режисури та акторської майстерності в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв, де пропрацювала до 2022 року.

Лариса Іванівна – це не тільки талановита та професійна акторка, а й чудовий педагог, майстер своєї справи. Вона завжди була готова допомогти та направити кожного свого студента в правильне русло професії актора чи режисера. Лариса Хоралець випустила багато талановитої та професійної молоді. Її випускники є діючими акторами в театральному мистецтві та кіно.

12 квітня 2022 року перестало битися серце народної артистки України Лариси Іванівни Хоралець.

За вагомий внесок в розвиток кафедри режисури та акторської майстерності Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв та національного мистецтва України на загальнодержавному та міжнародному рівні та прохання трудового колективу кафедри, що очолювала Лариса Іванівна, згідно наказу в.о. ректора НАКККіМ Ольги Копієвської від 4 травня 2022 року, кафедру режисури перейменували на її честь. Відтепер вона має наступну назву – кафедра режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець.

2.3 Творчий шлях Мирослава Михайловича Вантуха

У творчій діяльності М. Вантуха важливе місце посідає ідея розвитку хореографічного мистецтва, формування професійної хореографічної освіти, художньо–естетичного виховання дітей та молоді засобами народної хореографії [60].

Вивчаючи історію рідної країни, М.Вантук зміг усвідомити важливість національно–культурних традицій, які є невід’ємною частиною хореографічної культури України. М.Вантук докладав максимум зусиль для збереження та популяризації хореографічної культури українського народу та спрямування її на виховання підростаючого покоління. Інтерес до історії та культури українського народу, прагнення творити, навчати та виховувати на засадах етнічної хореографії стали основою формування його хореографічних та педагогічних ідей [60].

Як зазначав Г. Волков: «...особливість педагогічної творчості полягає у тому, що у процесі виховання накопичені духовні багатства не тільки передаються з покоління у покоління, але й перероблюються, удосконалюються, розвиваються, збагачуються. Педагогічний прогрес тому завжди означає одночасно і духовний прогрес в цілому [54, с.32]». До кращих цінностей народного виховання, сформованих століттями, належать національний характер, особливості побуту, звичаї, побут, морально–етичні та естетичні норми, погляди на розвиток особистості дитини, методика та навчання. За допомогою танцю відбувається спостережливе ставлення до законів природи, передаються норми поведінки, передається інформація про найважливіші історичні події, свята, обряди, традиції. Танцювальна композиція, тип виконання, темп, ритм рухів, жести, музика, міміка, костюми – усі ці елементи яскраво відображають національний характер народу. [55,56]. Проте слід зазначити, що фольклор — мистецтво, що постійно набирає обертів у своєму розвитку, має свої суперечності, свої закони розвитку, свою

історію. У ньому щось вмирає, а інше виникає. Це стосується не тільки окремих творів, а й кількох жанрів і видів. У процесі історичного розвитку суспільства, людей, які є об'єктами народного пізнання і художнього мислення, суттєво змінюються самі народні казки, їх зміст і форма, теми, жанри і навіть зміст [57,58]. Освіта є невід'ємною частиною національної культури будь-якої країни. У проекті Закону України “Про виховання дітей та молоді” зазначається, що «...виховання дітей та молоді – важливий чинник економічного, соціального і культурного розвитку, збереження духовних, моральних, громадянських, родинних, національних цінностей [59,с.4]». Відповідно до цього закону завдання сучасної людини полягає в осмисленні та збереженні досвіду багатовікового народного виховання, щоб забезпечити продовження традицій. Без дбайливого ставлення до духовних скарбів народу неможливий суспільний прогрес, формування історичної самосвідомості [60].

У хореографічній школі відбувається не тільки професійна підготовка учнів, а й формується духовна естетика, любов до народу та Батьківщини. У процесі становлення та розвитку хореографічної школи Мирослав Вантук разом із директором школи Валентиною Вантук розробили цікаву освітню програму, яка втілює в собі великий освітній досвід та здобуває не лише хореографічні знання, а й танцювальні навички. Це не тільки покращує, але й вирішує складні освітні завдання. Ансамбль танцю імені Павла Вільського – єдиний у світі має освітній триступеневий рівень ансамбль танцю, який приймає вихованців з шестирічного віку. Вони два роки займаються у спецгрупах, потім стають першокурсниками і навчаються ще вісім років, а після закінчення школи вступають у студію у конкурсному форматі. У школі дітей професійно навчають не лише музичній освіті, а й класичному та народно-сценічному танцю, створюючи умови для ґрунтовного вивчення теорії та практики української народної хореографії. Особливу увагу Валентина Володимирівна приділяє темі танців за мотивами української народної хореографії [60].

Його мистецько–педагогічна робота продовжується, коли М.М.Вантух починає очолювати кафедру хореографії, засновану в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв, яку з 1998 року очолював Василь Гнатович Чернець [60].

Кафедра хореографії здійснює освітню діяльність, пов'язану з здобуттям вищої освіти за освітньо–кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра за напрямом підготовки «Мистецтво», напрямом підготовки «Хореографія», відповідно до таких спеціалізацій:

Спеціалізація «сучасна хореографія» та «етнічна хореографія». Основною діяльністю колективу природно вважати виховну діяльність[60] .

З метою підвищення професійного рівня діючих хореографів викладачі факультету постійно підвищують свою професійну майстерність. Співробітники кафедри вдосконалюють навчальні плани та видають нові підручники, програми, методичні рекомендації зі спеціальності. Викладачі цієї кафедри були одними з ініціаторів проведення Всеукраїнського конкурсу–фестивалю народної хореографії імені П. Вільського на честь 100–річчя від дня народження видатного майстра[60] .

Викладачі та студенти нашої кафедри беруть активну участь у III Всеукраїнському фестивалі–конкурсі з народної хореографії Павла Вірського. Випускники хореографічного факультету Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв працюють у провідних професійних та аматорських хореографічних колективах, а також у середніх та вищих навчальних закладах з підготовки хореографів [60].

Цінний внесок Мирослава Вантуха – створення в лютому 2002 року Хореографічної спілки. Ця подія і дала поштовх у розвитку хореографічного мистецтва на території України [60].

Національна хореографічна федерація об'єднала близько 20 тисяч хореографічних колективів України різних структурних підрозділів, різних рівнів управління та різного творчого спрямування. Основною метою

діяльності Національної академії мистецтв і наук та її директора Вантука Мирслава є сприяння розвитку хореографічного мистецтва на території України та захист спільних культурних, економічних і соціальних інтересів членів Спілки [60].

2.4. Олексій Павлович Кужельний, його творчість та театр

Кужельний народився у Києві 25 квітня 1953 року. У 1970 році закінчив Київську середню школу № 25. У 1970 році поступив і в 1975 році закінчив Київський автодорожній інститут (КАДІ). Також з 1975 по 1978 роки працював науковим співробітником, старшим науковим співробітником Державного дорожнього науково–дослідного інституту. У 1983 році став випускником Київського інституту театрального мистецтва ім. Карпенка–Карого, отримав спеціальність режисера драми. Також у період 1983–1985 років підвищував кваліфікацію на Вищих режисерських курсах СРСР у творчій майстерні Данченка в Київському академічному театрі імені Івана Франка [44].

Був режисером–постановником та виконуючим обов'язки художнього керівника фольклорно–етнографічного українського ансамблю «Калина». У 1988 став засновником та головним режисером в майстерні театрального мистецтва «Сузір'я». Отримав звання Заслуженого артиста України у 1992 році, а в 1997 році отримав почесне звання Народного артиста України. Ці звання він отримав на основі вагомого внеску у розвиток театрального українського мистецтва та за творчі успіхи на театральному поприщі. У 1999 році отримав статус Лауреата Літературно–мистецької премії України ім. І. Котляревського, отримав у 2001 році премію Спілки театральних діячів ім. Володимира Блавацького, у 2008 – Літературна премія імені Андрія Малишка, отримав премію мистецьку під назвою «Київ» на честь Амвросія Бучми, у 2014 році премія Національної спілки театральних діячів України імені свого майстра – Сергія Данченка. Отримав почесну нагороду у 2003 році – Грамота Кабінету Міністрів України, Грамота Верховної Ради України, нагородою вищого ступення від київської міської ради – Знак Пошани, та вагомою нагородою Міністерства культури і мистецтв України – Почесний Знак «За вагомий особистий внесок у розвиток культури та мистецтва»[44]. Нагороджений, у

2013 році, Орденом III ступеня «За заслуги» та у 2016 році , Орденом II ступеня[44].

Свою педагогічну діяльність Олексій Павлович розпочав у 1989 році. З 2000 працює професором НАКККіМ, а також у період з 2008–2016 рік працював завідувачем кафедри режисури, з 2009 році почав викладати у КНУТКТ ім. Карпенка–Карого, у 2012 році написав посібник «Основи режисури театральних видовищ та свят». У 2018 році побачила світ його наступна книжка під назвою «Самосвітне Сузір'я. Театральна хроновізія» [44].

Олексій Павлович є організатором театральних фестивалів , які проводяться у міжнародних рамках. Це моновистава Організатор міжнародних театральних фестивалів: моновистав «Київська парсуна», камерного театру «Сузір'я». З 2001–2007 рр. є Президентом Міжнародного фестивалю міст–побратимів «Київ травневий». За свою творчу діяльність Кужельним було поставлено понад 30 вистав, урядових концертів, урочистостей, масових видовищ та свят [44].

Член НСЖ України, автор і ведучий телепередач, численних публікацій у провідних періодичних виданнях [44].

Член Національної спілки театральних діячів України, з 2012 року – є Головою Київського місцевого відділення НСТД України [44].

2.5. Творчість Валерія Борисовича Матушенка

Заступник завідувача кафедри режисури та акторської майстерності ім. народної артистки України Лариси Хоралець, професор НАКККіМ, професор кафедри, доктор філософії, кандидат культурології, доцент ВАК, Заслужений працівник культури України, Заслужений артист естрадного мистецтва України, гарант освітньо–професійної програми «Режисер театралізованих видовищ та свят» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Валерій Борисович є ветераном кафедри та працює з вересня 2000 року. Працювати викладачем кафедри режисури його запросила легендарна професорка, кандидат мистецтвознавства, співзасновник нашої академії, заслужена діячка мистецтв України Обертинська Анелія Петрівна. За 23,5 роки вірного служіння одній кафедрі, Валерій Борисович пройшов шлях від простого викладача до професора НАКККіМ, доктора філософії, кандидата культурології, заслуженого працівника культури України, заслуженого артистка естрадного мистецтва України та гаранта освітньо–професійної програми «Режисер–бакалавр». На даний момент, Валерій Борисович викладає на кафедрі наступні дисципліни: Режисура театралізованих видовищ та свят, Режисура вуличних видовищ, Сучасна теорія і практика режисури, Сучасна теорія і практика діяльності актора, Методика проведення видовищ та масових свят, Методика проведення спортивно–видовищних заходів, Методика проведення весільних свят, Ведучий театралізованих видовищ та свят, Розвиток естрадного мистецтва, Масові ігри і свята [61].

Освіта, яку здобував Валерій Борисович протягом багатьох років:

Закінчив у 1976 році Київську СШ №154 [61].

У 1980 закінчив Київський технікум радіоелектроніки за спеціальністю технік–технолог інструментального виробництва,

У 1990 – Ленінградський інститут водного транспорту, спеціальність – інженер–електрик

У 1991– Київський державний інститут ім. О.Корнійчука, за фахом режисер та ведучий масово–розважальних та відеодископрограм [61].

Карє'рний шлях:

Творчу кар'єру розпочав у грудні 1983 року в київській фірмі обрядових послуг «Свято» ведучим та розпорядником весільних свят і популярних розважальних програм. За роки, працюючи в компанії пройшов повний шлях від лідера без будь–якої категорії до лідера «вищої» категорії з травня 1990 р. З серпня 1989 року завідував відділом УРО ВТПО «Союзтеатр», відповідав за планування та проведення весільних свят і популярних розважальних програм. З червня 1991 року працював керівником театральної трупі «Театральний обряд». З грудня 1993 р до грудня 2004 року працював головним режисером Солом'янського (Залізничного) району м. Києва. За цей час як режисер-постановник зробив понад 220 масово-розважальних програм, свят та урочистостей, за що в грудні 2004 року Президентом України йому було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник культури України» [61].

У ДАКККіМ почав викладати у вересні 2000 року. У 2009 р. захистив дисертацію за звання кандидата наук на тему «Сучасне весілля в контексті української обрядової культури» та здобув науковий ступінь та диплом кандидата наук з культурології, а у 2011 р. отримав вчене звання доцента та міжнародну наукову ступінь доктора філософії. З 2010 року – член Спілки театральних діячів України та Спілки діячів естради України. У травні 2013 року вийшов перший в Україні підручник для вищих навчальних закладів України з грифом МОН України «Організація і методика проведення весільних свят». З 1 вересня 2013 року працює на посаді професора кафедри сценічного мистецтва та аудіовізуальних мистецтв, а з жовтня 2013 року обіймає посаду заступника директора кафедри з креативних досліджень. У 2014 році отримав почесне звання «Заслужений артист естрадного мистецтва України». 29 березня 2016 року Вчена Рада НАКККіМ присвоїла Матушенку В.Б. вчене звання «Професор НАКККіМ». 8 травня 2016 р. Валерій Борисович

отримав почесне звання «Заслужений діяч естрадного мистецтва України». А загалом, за період творчості Матушенка Валерія Борисовича було поставлено, здійснено, сплановано та проведено понад 2000 концертів, театралізованих масових заходів, свят, урочистих заходів, виставок, ювілеїв, весіль та корпоративів [61].

2.6. Творча діяльність Ольги Дмитрівни Шлемко

Ольга Дмитрівна Шлемко є професером кафедри режисури та акторської майстерності, кандидатом мистецтвознавства, доцентом, заслуженою артисткою України, членкинею Національної спілки театральних діячів України, гарантом освітньо–професійної програми «Акторська майстерність» вищої освіти ОПП «Бакалавр».

Грала вистави в різних театрах України, протягом двадцяти років, за свою творчу кар'єру зіграла більше п'ятдесяти ролей, переважна більшість зіграних ролей – головні. Ольга Дмитрівна є Лауреатом різних конкурсів читців на загальнодержавному та міжнародному рівні, брала участь у численних мистецьких заходах.

Освіту здобула у 1982 році в учбово–театральній студії у Львівському академічному театрі ім. Марії Заньковецької, отримавши акторський фах, за кваліфікацією «Актриса драми».

Також у 1992 році отримала спеціальність «Театрознавець» у Київському державному інституті театального мистецтва ім. І. К. Карпенка–Карого [47].

У 1999 році закінчила аспірантуру у Прикарпатському університеті імені Василя Стефаника, отримала спеціальність «Театральне мистецтво».

Також Ольга Дмитрівна навчалась у магістратурі НАКККіМ, де у 2020 році отримала диплом магістра з відзнакою за спеціальністю «Сценічне мистецтво», кваліфікація «Режисура» [47].

Творча діяльність Ольги Дмитрівни Шлемко досить багатогранна та різноманітна. Вона як справжній фахівець із року в рік випускає у світ нових спеціалістів за спеціальністю «Актор», «Режисер», також готує читецькі програми своїх учнів до культурно–мистецьких заходів на всеукраїнських та міжнародних рівнях.

У своєму творчому доробку має праці і режисерські, вона поставила більше 20 вистав за творами українських та зарубіжних авторів, а також на власні сценарії, літературні–музичні та поетичні твори.

Ольга Дмитрівна проводить цілий ряд майстер–класів зі сценічної мови та акторської майстерності на різноманітних українських та європейських фестивалах та конкурсах

Більше сорока студентів, за допомогою підготовки Ольги Дмитрівни, стали лауреатами перших, других ступенів у конкурсах на всеукраїнському та міжнародному рівні. Також частина учнів стали щасливими власниками Гран–прі.

Громадсько–культурна діяльність Ольги Шлемко теж наповнена яскравими подіями, які безперечно позначилися на сторінках історії України. У 1989 році та на початку 1990 року, Ольга Дмитрівна стала учасницею просвітянського руху відродження, також стала активною членкинею Народного Руху України та Всеукраїнського товариства імені Тараса Шевченка «Просвіта» [47].

Також є активною та неодноразовою організаторкою багатьох культурних громадських і мистецьких заходів [47].

У 1990–1992 роках була художнім керівником Галицького Молодого театру, у свою чергу цей театр вів активну політично–громадянську позицію, саме в цей час він підійняв загальнонаціональний дух і написав ще одну яскраву сторінку в історію стовнення українського театрального мистецтва та українського культурно–мистецького державотворення [47].

У 2008 році під керівництвом Ольги Дмитрівни Шлемко відбулося створення в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв разом із Театром–студією «Коло», а також у 2013 році була створена Студентська театральна студія «Слово», також щороку відбувається постановка численної кількості літературно–музичних композицій та різних вистав, які студенти

покажуть не тільки на сцені Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, а й на інших театральних, естрадних підмостках України [47].

2.7. Творчість Олександра В'ячеславовича Жуковіна

Жуковін Олександр В'ячеславович відомий український режисер, театральний та кіно–актор, каскадер, ведучий, тренер різних майстер–класів, тренінгів, також має науковий рівень доктора філософії, кандидата мистецтвознавства. Олександр є доцентом кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. В НАКККіМ викладає студентам пари з таких дисциплін: «Режисура», «Акторська майстерність», «Сценічна пластика», «Сценічний рух», «Ритміка», «Сценічний бій».

З 2018 року за сумісництвом є професором кафедри сценічного мистецтва Інституту театального мистецтва Київського міжнародного університету. Художній керівник курсу акторської майстерності. Де викладає «техніку акторської майстерності», «Історію режисури», «Сценічний рух».

Олександр Жуковін є член Національної спілки театральних діячів України та гільдії режисерів України. Член Національної спілки кінематографістів України та гільдії кіноакторів, член Міжнародної асоціації каскадерів «Україна» і Ліги каскадерів України, член Ради Клубу Київських Ведучих [52].

У 1992 році завершив навчання у майстерні заслуженого артиста України Ставицького Б. П в Київському театральному інституті імені І. К. Карпенка–Карого за спеціальністю актора театру і кіно.

Також має освіту режисера драматичного театру, навчався у майстерні народного артиста України М. Ю. Резніковича. Працював і стажувався у 2010 році у театрі російської драми ім. Лесі Українки під керівництвом художнього керівника театру Народного артиста М.Ю. Резніковича [52].

На даний момент Жуковін О. В. з вересня 2001 р викладає у Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв, де він має так звання як доктор філософії, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри

режисури, художній керівник режисерсько–акторського курсу. За період роботи в НАКККіМ Олександр Жуковін має чотири курси випускників режисерів та акторів [52].

У 2004 році Жуковін Олександр став випускником Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв, отримав диплом режисера театралізованих постановок, шоу–програм і масових свят, навчався на курсі народного артиста України, професора Бориса Георгійовича Шарварка, педагоги: доцент Юрій Перенчук, Валерій Матушенко, Сергій Косенко, Юлія Рева [52].

Також у 2007 році вкотре закінчив Державну академію керівних кадрів культури і мистецтв, але вже за спеціальністю режисер оригінально–трюкового жанру.

З 2002 року є засновником та головним режисером арт–студії та театру «Sintez–Style» студія організує міські свята, корпоративні свята, новорічні свята, ювілеї, весілля, дитячі свята тощо. На сьогодні вже було створена, організовано та проведено понад 300 творчих заходів.

Арт–студія пропонує навчання, майстер–класи та заняття з таких напрямків, як акторська майстерність, режисура, ораторське мистецтво, сценічне мистецтво та сценічний рух.

На базі арт–студії виникла школа комплексних підходів до практичного вдосконалення психофізичного апарату людської особистості. Офіційна назва – Тренінговий центр Олександра Жуковіна «Школа самоконтролю». Там тренер провів десятки групових та індивідуальних тренінгів та майстер–класів для бізнесменів, митців, студентів та представників різних професій і сфер.

Олександр також у 2011 році став випускником Школи бізнесу і духовного управління.

У період з 2012 по 2013 рік працював генеральним директором та головним режисером, а також актором антрепризного проекту «Культурний капітал».

З 2012 по 2014 рік був директором і художнім керівником театру «Апостол» за підтримки благодійного фонду «Варнава» [52].

2018 рік пройшов двомісячний тренінг «Мегаскорочтение» за авторською методикою Андрія і Людмили Сподіних «Мегаскорочтение» (Intensive, Level N1)

Як режисер поставив більше 100 вистав, у тому числі п'єс.

Як конференсьє провів понад 100 заходів різного рівня.

Як актор театру зіграв десятки ролей на театральних майданчиках України і за кордоном (Польща, Німеччина, Італія, Росія). Служив у Київському державному експериментальному театрі, у Театрі української армії, у Київському театрі "Каскадер"[52].

Як кіноактор і каскадер знявся в понад сорока серіалах і повнометражних фільмах. Режисер–постановник фільмів, шоу та вистав.

З 1991 року він продюсував і режисував понад 300 заходів різного формату, включаючи фестивалі, концерти, циркові вистави, оригінальні трюкові шоу, фестивалі на відкритому повітрі, стадіонні театральні вистави, театральні фестивалі та вистави, корпоративні галаконцерти.

Співпрацював з багатьма режисерами театру та шоу–бізнесу, зокрема з народним артистом України Б. Г. Шарварком. Народний артист України Мухарський Д.О. Народний артист України О. П. Кусельний, народний артист України Вовкун В.В. Заслужений артист України М.М. Красницький, заслужений артист України, композитор Геннадій Татарченко. Режисер і продюсер, актор і ведучий Юрій Критенко. Шоумен, ведучий і генеральний директор «DIVA Productions» Дмитро Чекалкін. Шоумен і актор Антон Мухальський. Шоумен і актор Андрій Дзеула. Телеведучий і актор Юрій Горбунов. Композитор, режисер 3D техніки та кінорежисер Сергій Круценко. Сергій Розвадовський, кінопродюсер, бізнес–тренер та президент ГМ Trainings. Влада Литовченко, президент Фонду міжнародного культурного

співробітництва. Інна Силантьєва, директор Фонду підтримки молодіжного та олімпійського плавання [52].

2.8. Наукові та творчі здобутки Галини Петрівни Погребняк

Погребняк Галина Петрівна уродилася шостого травня 1966 року в місті Києві. Український культурно–мистецький діяч, мистецтвознавець, доктор мистецтвознавства, професор кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, заступник директора з наукової роботи Інституту сучасного мистецтва, гарант освітньо–професійної програми «Режисура» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Вона багато років співпрацює з Київським Національним університетом театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка–Карого, професор кафедри кінознавства [49].

За спеціальністю «Кінознавство» у 1990 році випустилась з Київського державного інституту театрального мистецтва імені Карпенка–Карого. Пізніше, у 1997 році, захистила кандидатську дисертацію на тему «Художнє осмислення дійсності у творчості Юрія Іллєнка» [49]. Також у двітисячі другому році здобула вчене звання доцента кафедри теорії, історії та практики культури.

У 2012 році Галина Петрівна отримала почесне звання професора Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, яке їй нада Вчена Рада НАКККіМ [49].

Докторську дисертацію Галина Петрівна захистила у двітисячі двадцять першому році, тема роботи: «Авторський кінематограф у художній культурі другої половини ХХ – початку ХХІ століття» [49].

Погребняк Галина Петрівна є членкинею професійних громадських об'єднань: з 1998 року НСТДУ, також у 1998 році – голова первинного осередку НСДУ Київського міського творчого відділення НАКККіМ; Асоціації кінокритиків України у тисяча дев'ятсот дев'яносто дев'ятому році, Національної спілки кінематографістів України у 2000 році [49].

У 2019 році отримала нагороду – медаль першого ступеня "Народна шана українським науковцям 1918–2018" міжнародної академії МАРТІС "Золота фортуна" [49].

Галина Петрівна веде активну викладацьку діяльність і у своєму викладацькому доробку має багато напрямків (історія українського кіно, історія світового кіно, історія та теорія телебачення, структурний аналіз фільмів, моделі авторського кіно, сучасні кінопроцеси, викладаю сучасні теорії кіномистецтва (теорія кіно).

Кінонапрями та школи двадцятого століття, українське кіно в контексті європейської культури, тенденції розвитку сучасного кінематографа, видовища та народні свята, кіно в сценічному мистецтві, телебачення і радіо [49].

Погребняк Галина Петрівна також була головою Державної екзаменаційної комісії у КНУТУіТ ім. І. К. Карпенка–Карого (спеціальність «Кінознавство»), Кам'янець–Подільському коледжі культури і мистецтв (спеціальності «Народна художня творчість», «Хореографія», «Декоративно–прикладне мистецтво», «Музичне мистецтво») [49].

Вона брала участь в роботі акредитаційних комісій за спеціальністю «Театральне мистецтво», «Сценічне мистецтво» (Інститут екранних мистецтв ім. І. Миколайчука (2014 р.), Рівненському державному гуманітарному університеті (2016 р.), Київському національному університеті культури і мистецтв (2017 р.), Приватному вищому навчальному закладі «Київський університет культури» (2018 р.) [49, 2–3].

Також була присутня на захисті дисертаційних досліджень таких особистостей: Росляк Р. В., Безручко О. В., Вовкун В. В., Мусієнко О. А., Миславський В. Н., Зайцева А. В., Кравченко Т.О., Журавльова Т.В., Цімох Н.І, Степаненко К.С.Чорна К.В. [49, 2–3].

Галина Петрівна цікавиться морально–етичними та художньо–естетичними проблемами візуально–виражальних засобів та індивідуальних

стилів сучасного екранного мистецтва, кіно, перформансу, балету, цирку, дизайну, музики та творчост ізнаменитостей у контексті сучасної культурно–мистецької практики [49].

2.9. Культурні та духовні цінності сучасності

Надважливі соціальні, духовні та економічні зміни, які відбуваються сьогодні в Україні, допомагають людям утверджувати найвищі суспільні цінності. Зростає інтерес до розуміння ролі духовних цінностей у часи інтенсивної національної відбудови, яку із року в рік переживають українці.

Історія народу, розвиток його культури гарантується наявністю центральних і основних цінностей, які ніколи не вмирають, а постійно збагачуються і відроджуються в нових формах. Національна культура існуватиме доти, доки її традиції та цінності, виражені у сфері суспільної свідомості, зможуть стати основою та каталізатором світогляду та практичної діяльності. Щоб подолати кризу національної культури, необхідно встановити відповідність між її системою цінностей і насущними потребами її народу. Якщо така трансформація буде успішною, суспільство вступить у новий, більш завершений етап національного існування [21].

Становлення єдиної сучасної держави базується на створенні духовної основи, розвитку та охороні культурної спадщини та формуванні нового привабливого стилю українських цінностей України. Особливі вимоги висувуються до органів державної влади та навчальних закладів, які повинні виховувати молодь відповідно до найвищих засад загальнолюдської моралі, що ґрунтується на патріотизмі та духовних цінностях народу [22].

Сутність виховного процесу полягає у формуванні в особистості здатності до самореалізації в різних сферах життєдіяльності людини з урахуванням потреб інших у самосвідомості. Тому основною ціннісною пропозицією стратегії освітньої реформи в Україні має стати розвиток навичок для створення умов для духовного збагачення особистості та творчої діяльності, самореалізації та самопізнання інших. Для української системи освіти такими цінностями є цінності людської гідності, соціальної

безпосередності та творчості, патріотизму та загальнонаціонального світогляду.

Українська культура належить до західного типу, який має багато варіацій, але традиційно найбільше цінує людину та її свободу. Спрямованість характеру є невід'ємною частиною української культури та має глибоку історію. Протягом століть дослідники історії української культури зосереджувалися на таких особливостях української духовності, як індивідуалізм і неприйняття офіційного насильства. Але і держава, і нація мають стати гідними провідниками культурного відродження. Відсутністю сильної державної влади пояснюється сучасний стан української культури, яка змушена значну частину творчої енергії спрямовувати на збереження національної ідентичності. Лише сильна, демократична, правова держава, яка є волевиявленням усього українського народу, може забезпечити формування сучасної системи цінностей через гармонію загальнолюдських і національних цінностей [21].

У формуванні особистості як фахівця своєї справи важливу роль відіграє її позиція щодо політичних, духовних і моральних якостей. Так само як любов до інших, амбіції, толерантність, наполегливість і навчання лідерським навичкам. Майбутнє країни визначається національно–культурним світоглядом її народу – його прагненнями, цілями та поглядами на життя.

На нашу думку, сучасна освіта може зробити вагомий внесок у майбутній розвиток нашої країни, бо основне її завдання полягає у збереженні та збагаченні нашої духовної спадщини. В. Андрущенко написав: «Модернізована система освіти має забезпечити формування гармонійної особистості – патріота і громадянина України, чітко зорієнтованої в сучасних реаліях та перспективах соціокультурної динаміки, підготовленої до життя і праці у ХХІ столітті... [23, с.89]».

Головним завданням освітньої системи є індивідуальне дослідження особистісного емоційного потенціалу, внутрішніх потреб і ставлення до життя кожної людини.

Існує кілька підходів до розуміння поняття «цінність». Відповідно до однієї з них, наголошується на здатності речей, явищ і процесів служити потребам та інтересам суспільства та служити засобом сприяння соціальному прогресу та всебічному розвитку особистості. Другий підхід базується на розумінні цінностей, акцентуванні на важливості значення речей, явищ, процесів для життєдіяльності кожної людини та особистостей. Інший підхід характеризується розумінням цінностей як специфічного утворення суспільної та індивідуальної свідомості. Це ідеали, узагальнені уявлення про продукти, постійно значущі та бажані речі, ідеальні критерії та напрямки. особи і суспільства. Тому духовні цінності є одним з фундаментальних понять, що склалися в історії суспільної думки у зв'язку з вивченням безпосередніх причин суспільних дій, і в результаті їх зміни і трансформації відбуваються в житті [21].

А тому, під час дослідження творчо–мистецьких досягнень викладачів кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець, ми отримали інформацію, що педагоги мають неабиякий досвід у своїй творчій діяльності. Це дуже цінно, адже викладачі, які обізнані у культурній сфері, можуть дати досить потужні знання своїм учням.

З цього можна зрозуміти, що в академії працюють високкваліфіковані спеціалісти, майстри своєї справи, які зробили вагомий внесок у розвиток української культури не тільки в Україні, а й далеко за її межами.

РОЗДІЛ III. НАКККіМ ТА ЇЇ ВИПУСКНИКИ

3.1. Історія кафедри режисури та акторської майстерності. Ювілей кафедри

Історія кафедри режисури та акторської майстерності ім. народної артистки України Лариси Хоралець (до 25-річчя створення кафедри) має дуже багато цікавих фактів і подій.

Історична дата заснування Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв – 03 січня 1970 року. Перша назва Академії – Інститут підвищення кваліфікації працівників культури. З 1985 року Інститут очолював Чернець Василь Гнатович, доктор філософії (ЮНЕСКО, 1993 р.), професор (1992 р.), заслужений працівник освіти України (2001 р.), член колегії Міністерства культури України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2005 р.), академік АН Вищої школи України, член Спілки журналістів України, Почесний академік Академії мистецтв України.

Для заснування навчального закладу вищої освіти Василь Гнатович Чернець запросив до себе дуже відомого фахівця в галузі культури і мистецтв, професора, кандидата мистецтвознавства, заслуженого діяча мистецтв України Анелію Петрівну Обертинську. Вони разом на початку 1998 року підготували усі необхідні документи, які були внесені на засідання Кабінету міністрів України.

Прем'єр-міністр України Валерій Павлович Пустовойтенко підписав Постанову Кабінету Міністрів № 1358 від 31 серпня 1998 року про те, що з 1 вересня 1998 року на базі Інституту підвищення кваліфікації працівників культури створено Державну академію керівних кадрів культури і мистецтв (ДАКККіМ).

Ректором академії було призначено Чернеця В.Г., а першим проректором та першим завідувачем кафедри режисури стала Обертинська А.П. І першою навчальною кафедрою, яка була створена в ДАКККіМ 1

вересня 1997 року та акредитована в Міністерстві освіти та науки України 7 квітня 1998 року, стала саме кафедра режисури за спеціальністю 7.020201 «Театральне мистецтво» (рішення ДАК МОН України від 7.04.1998 р., протокол № 13), а другою – кафедра хореографії, яку очолив Герой України, Народний артист України Мирослав Михайлович Вантух, а заступником у 1999 році стала Заслужений працівник культури України Наталія Михайлівна Корисько. Тоді взагалі в академії налічувалися тільки 2 кафедри: режисури та хореографії. І кафедра режисури випускала студентів з 1998 по 2001 рр. тільки по одній освітньо–кваліфікаційній спеціальності – режисер масово–розважальних програм і свят. Оскільки на той момент академія займала корпуси: 11, 15, 16 та 18, то перша кафедра режисури територіально розташовувалася в 15 корпусі, в підвальному приміщенні у кімнаті, яка зараз має № 003. А усі творчі покази відбувалися в залі хореографії, на першому поверсі. На кафедрі працювало 5 – 6 викладачів, а студентів було небагато (спочатку приблизно 50). Анелія Петрівна Обертинська була зав. кафедри 2 роки, а 1 вересня 2000 року кафедру режисури вперше очолив народний артист України, художній керівник та головний режисер театру–студії «Сузір'я» Олексій Павлович Кужельний. Та з січня 2001 року і до кінця учбового року обов'язки зав кафедри виконувала доцент, кандидат мистецтвознавства Любов Федорівна Голубцова. Саме у січні 2001 року академія отримала у своє розпорядження ще два корпуси: 7 та 14, зробила там ремонт і з лютого 2001 року кафедра режисури переїхала до корпусу № 7, кімн 102 і 106, де і розміщується зараз. Був у історії кафедри невеличкий період з вересня до грудня 2008 року, коли кафедра режисури знаходилась у деканаті, але з початку 2009 року кафедра повернулася на своє звичне для викладачів та студентів місце.

1 вересня 2001 року кафедра розширила свій набір і студентів стали готувати вже по двом освітньо–кваліфікаційним спеціальностям: РМ (режисери масових свят) та РК (режисери–каскадери), а каскадерські групи

протягом 10-ти років набирав відомий каскадер-режисер, Президент ліги каскадерів України Назар Володимирович Майборода. А завідувачем кафедри режисури було призначено видатного українського режисера, народного артиста СРСР і України, художнього керівника і головного режисера Палацу культури «Україна» Бориса Георгійовича Шарварка. Саме в період його роботи усі студенти кафедри проходили зимову практику в найпрестижнішому майданчику нашої держави – Палаці культури «Україна». Але, на жаль, 31 травня 2002 року, Борис Георгійович помер і до кінця навчального року обов'язки зав кафедри вдруге виконувала Голубцова Любов Федорівна. 1 вересня 2002 року зав кафедри режисури було призначено професора, діючого Міністра культури України Юрія Петровича Богуцького, який цілий рік керував кафедрою.

З вересня 2002 року в академії відкрилася кафедра звукорежисури (мистецьких технологій), яку очолила професор, кандидат мистецтвознавства, Заслужений діяч мистецтв України Наталія Дмитрівна Белявіна, яка працювала і деканом факультету мистецтв, а потім, коли в академії відбулася реорганізація, пов'язана з широкою рекламною діяльністю і набором великої кількості студентів, то було створено з вересня 2006 року 3 інститути: Інститут сучасного мистецтва, Інститут дизайну та реклами і Інститут практичної культурології та арт-менеджменту, то саме Белявіна Н.Д. стала першим директором інституту сучасного мистецтва.

1 вересня 2003 року зав кафедри режисури було призначено професора, доктора мистецтвознавства, члена ВАК України Горпенка Володимира Григоровича, а заступником – доцента, заслуженого артиста України Валерія Павловича Зайцева. Але цьому творчому дуету, на жаль, не вдалося довго попрацювати, так як 4 червня 2004 року членам кафедри був представлений новий завідувач – професор, кандидат мистецтвознавства Вадим Федорович Калашников. Саме при ньому відбулися дуже суттєві зміни, на жаль, не у кращий бік, а кафедру залишили дуже творчі та професійні

працівники. 8 вересня 2008 року Калашникова було звільнено, а завідувачем кафедри режисури вдруге у своїй історії призначено народного артиста України – Олексія Павловича Кужельного. Заступником зав кафедри з 9 вересня до грудня 2008 року працював заслужений діяч мистецтв України Петро Іванович Данчук, який незабаром звільнився. У грудні 2008 року заступником зав кафедри режисури було призначено доцента, кандидата педагогічних наук Брайченко Тетяну Федосіївну. І тандем Кужельний–Брайченко пропрацював 8 років, що стало рекордом кафедри режисури за її історію.

З 2010 року кафедра отримала ліцензію на набір студентів–магістрів по освітньо–кваліфікаційній спеціальності: МРМ (магістр–режисер).

У 2012 році в академії відбулася абсолютно логічна реструктуризація – і кафедра звукорежисури влилася зі своїм прекрасним потенціалом викладачів та студентів у кафедру режисури, що стало повністю відповідати професійній підготовці звукорежисера, як повноправного члена режисерсько–постановочної групи і правої руки режисера–постановника свят, концертів, масових заходів на усіх видах репетицій. Саме з цього періоду кафедра режисури почала випускати студентів–бакалаврів по 3–м освітньо–кваліфікаційним спеціальностям: РМ (режисери масових свят), АВ (актори–ведучі) і ЗР (звукорежисери) і студентів–магістрів по 2–м спеціальностям МРМ (магістри–режисери) і МЗР (магістри–звукорежисери).

У зв'язку із збільшенням кількості студентів та викладачів на кафедрі, провідною роллю кафедри режисури в академії та забезпеченні проведення усіх загально академічних творчих показів, концертів та свят, ректор НАКККіМ Чернець В.Г. підписав наказ 4 жовтня 2013 року № 654–к про запровадження на кафедрі режисури нової посади – заступника завідувача кафедри з творчих питань. Згідно наказу, заступником з творчих питань було призначено професора, заслуженого працівника культури України Матушенка Валерія Борисовича.

З вересня 2015 року кафедра режисури отримала назву – кафедра режисури театралізованих видовищ і масових свят, а з вересня 2016 року – була перейменована у кафедру сценічного та аудіовізуального мистецтва, яку з 1 вересня 2016 року очолила народна артистка України, професор Хоролець Лариса Іванівна. У березні 2017 року заступником зав кафедри стала доцент, кандидат педагогічних наук Грищенко Валентина Іванівна, а у червні 2018 року – заступником зав кафедри сценічного та аудіовізуального мистецтва було призначено доктора філософії, кандидата педагогічних наук, доцента Садовенко Світлану Миколаївну. 12 квітня 2022 року Лариса Іванівна померла, перебуваючи на посаді завідувачки кафедри. За великий внесок у розвиток української культури та нашої академії, за пропозицією нашої кафедри, 4 травня 2022 року в.о. ректора НАКККіМ Копієвська Ольга Рафаїлівна видала Наказ, згідно якого кафедра отримала нову назву – «Кафедра режисури та акторської майстерності ім. народної артистки України Лариси Хоролець».

16 травня 2022 року кафедру очолив народний артист України, відомий театральний режисер Гирич Віктор Сергійович.

На сьогодні, на кафедрі режисури та акторської майстерності ім. народної артистки України Лариси Хоролець, на бакалавраті і магістратурі навчається понад 400 студентів, а навчальний процес забезпечують 21 викладач: 14 – штатних та 7 сумісників.

Кафедру очолює професор Гирич Віктор Сергійович – народний артист України, заслужений діяч мистецтв України, театральний режисер (з 1991 по 2021 р. – головний режисер та директор Київського муніципального театру юного глядача на Липках).

Склад кафедри:

Заступник завідувача кафедри Матушенко Валерій Борисович – професор НАКККіМ, доктор філософії, кандидат культурології, заслужений працівник культури України, Заслужений артист естрадного мистецтва

України, ведучий «Вищої категорії», член Національної спілки театральних діячів України, член творчої спілки «Асоціація діячів естрадного мистецтва України», Президент Клубу Київських Ведучих, працює на кафедрі з вересня 2000 року, гарант освітньо–професійної програми «Режисура» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Погребняк Галина Петрівна – професор НАКККіМ, доктор мистецтвознавства; професор кафедри, член Національної спілки театральних діячів України, працює в Академії з 1988 року, а на кафедрі з лютого 2008 року, гарант освітньо–професійної програми «Режисура» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Садовенко Світлана Миколаївна – професор, заслужений діяч мистецтв України, доктор культурології, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, член творчої спілки «Асоціація діячів естрадного мистецтва України», працює на кафедрі з червня 2018 року, гарант освітньо–професійної програми «Акторська майстерність» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Шлемко Ольга Дмитрівна – професор кафедри, заслужена артистка України, кандидат мистецтвознавства, член Національної спілки театральних діячів України, працює на кафедрі з вересня 2003 року, гарант освітньо–професійної програми «Акторська майстерність» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Неволов Василь Васильович – професор, кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, секретар правління товариства «Знання», працює на кафедрі з лютого 2023 року;

Ян Ірина Миколаївна – доцент, доктор мистецтвознавства, доцент кафедри, працює з вересня 2021 року;

Зайцев Валерій Павлович – професор кафедри, доцент, заслужений артист України, працює на кафедрі з вересня 2002 року (з перервою, а у штаті з вересня 2016 року);

Кужельний Олексій Павлович – директор, художній керівник та головний режисер театру–студії «Сузір'я», голова правління Київського місцевого творчого відділення Національної спілки театральних діячів України, професор, народний артист України, працює на кафедрі з вересня 2000 року (з перервою, а постійно з вересня 2008 року);

Жуковін Олександр Вячеславович – учасник бойових дій, на фронті з лютого 2022 року, заслужений артист України, доцент, кандидат мистецтвознавства, член Національної спілки театральних діячів України, Ліги каскадерів України, член Ради Клубу Київських Ведучих, актор кіно, працює на кафедрі з вересня 2001 року;

Лобода Борис Іванович – доцент кафедри, заслужений артист України; працює на кафедрі з вересня 2017 року;

Сорока Іван Іванович – доцент кафедри, кандидат мистецтвознавства, працює на кафедрі з березня 2002 року;

Кіно Віталій Анатолійович – старший викладач, головний режисер та директор «Нового українського театру на Михайлівській» (НУТ), працює на кафедрі з вересня 2016 року;

Кратко Юлія Володимирівна – доцент НАКККіМ, відповідальний секретар приймальної комісії академії, член Національної спілки театральних діячів України, випускниця кафедри режисури і працює на кафедрі з вересня 2007 року;

Рудницька Олександра Олександрівна – старший викладач, працює на кафедрі з вересня 2018 року;

Богдан Оксана Віталіївна – старший викладач, працює на кафедрі з вересня 2019 року,

Шаркевич Наталія Григорівна – старший викладач, працює на кафедрі з вересня 2019 року;

Кадирова Лариса Миколаївна – професор, народна артистка України, працює на кафедрі з вересня 2022 року;

Філіпенко Валерій Сергійович – старший викладач, працює на кафедрі з вересня 2022 року,

Татаринів Олег Олександрович – старший викладач, працює на кафедрі з лютого 2023 року;

Ардельян Людмила Миколаївна – доцент кафедри, заслужена артистка України, працює на кафедрі з вересня 2023 року.

13 березня 2023 року у місті Бахмут загинув випускник кафедри режисури та акторської майстерності НАКККіМ, режисер, оператор та військовий Олексій Ольховик. З початком повномасштабного вторгнення Олексій долучився до 241-ої бригади тероборони міста Києва, але згодом його відправили на фронт на Донеччину. Олексій працював у різних культурологічних проєктах як оператор і режисер. Створював просвітницький і мистецький контент на телекомпанії «Глас». 4 травня 2022 року на Запоріжжі (під містечком Гуляй–поле) загинув випускник кафедри режисури Денис Бондарєв. Він працював режисером–каскадером, знімався у кіно та посмертно був нагороджений медаллю від Держкіно України.

За свою 25–річну історію, кафедра випустила у світ культури і мистецтв понад 2500 бакалаврів, спеціалістів і магістрів, найвідомішими з яких є: Дует «Алібі» (Заслужені артистки України–сестри Анна і Аліна Завальські), Заслужена артистка України, співачка, автор телевізійного проєкту «Територія А» Анжеліка Рудницька, Заслужена артистка України, співачка, учасниця першого складу групи «Віа Гра» Альона Вінницька, переможець шоу–програми «Україна має талант–3» фокусник–ілюціоніст – Віталій Лузкарь, український співак, гурт «НеДіля» – Едуард Приступа, відомий дует фокусників, Михайло (на жаль, нині покійний) і Наталія Жайворонкови, радіоведучий та співак Анатолій Курята, гітарист гурту «Бумбокс» – Андрій Муха–Самойло, актор театру і кіно – Валентин Касьян, співак гурту «Привиди опери» – Вадим Яцун, актор театру і кіно – Валерій Скавронський, діюча актриса Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка

Оксана Сидоренко; діюча актриса Київського муніципального театру юного глядача на Липках – Діна Куца і відома акторка театру Марія Демочко (трагіно загинула у 2022 році) відомий кутур'є – Сергій Єрмаков (на жаль, помер) професійні ведучі, члени Клубу Київських Ведучих: Євгенія Міняйло (віце–президент Клубу), Олександр Жуковін, Ірина Маслова–Лисичкіна (члени Ради клубу), Сергій Тихонов, Іван Андрейченко, Ірина Дуденко, Світлана Філін, відомий актор–каскадер, член Ліги каскадерів України – Андрій Маслов–Лисичкін, актриса київського театру корифеїв – Ольга Терентієва, спеціаліст відділу культури м. Вишгород – Марина Фурсенко.

І у наших співробітників є особлива гордість за те, що режисерами–постановниками найпрестижніших творчих заходів за усі часи існування академії є викладачі кафедри режисури, а саме:

- Жуковін О.В. – режисер 1,2,3 і 4 звітних концертів у Національній опері України (грудень 2016, грудень 2017, грудень 2018, грудень 2019);
- Матушенко В.Б. – режисер концертних програм на честь чотирьох випусків магістрів НАКККіМ: Національна філармонія України (березень 2017) і Національний транспортний університет України (березень 2018, березень 2019, березень 2020); режисер та ведучий творчого вечора, присвяченому 25–річчю створення та акредитації кафедри режисури (7.04.2023 в Актовій залі НАКККіМ);
- Сорока І.І. – режисер двох звітних концертів на Співочому полі (травень 2018, травень 2019);
- Косінова О.М. і Толубко В.О. – режисери звітнього концерту на Співочому полі (червень 2017).

І приємно відчувати, що багаторічний труд викладачів, ректорату, студентів, працівників академії, і в тому числі робота кафедри режисури та акторської майстерності ім. народної артистки України Лариси Хоролоць призвели до того, що ураховуючи загальнодержавне та міжнародне визнання

результатів діяльності Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв, її вагомий внесок у розвиток національної освіти та науки, Указом Президента України Віктора Ющенка від 12 січня 2010 року № 13/2010 Академії надано статус Національної.

І взагалі, наша Академія за результатами рейтингу ЮНЕСКО, за 2009–2018 роки посідала Перше місце серед вищих навчальних закладів у галузі культури і мистецтв України.

3.2. Випускниця академії та артистка Ольга Цибульська

Ольга народилася 14 грудня 1985 року в селищі міського типу Рокитне Рівненської області. Вона виросла в місті Радивилів. Батько Павло працює юристом, а також колишній поліцейський відділу боротьби з економічними злочинами, мати Ольги звать Наталія, вона професійна художниця. Свій шлях на сцені Ольга Цибульська розпочала ще у школі, завжд брала активну участь у всеукраїнських фестивалях, була як активісткою команди КВК, а перше весілля провела, навчаючись ще у сьомому класі. Будучи випускницею, під час одного з концертів, в якому брала участь Ольга Павлівна, мала змогу познайомитись із Михайлом Хомою, більш відомим як DZIDZO. Саме Михайло відмовив їй вступати на спеціальність педагога і надав віри і спрогнозував успішну кар'єру співачки в шоу-бізнесі. А вже через 15 років Оля та DZIDZO записала спільну пісню, яка стала хітом «Чекаю. Цьом», доречі слова і музика написані саме Цибульською Ольгою.

З 2007 по 2011 Ольга була учасницею «Фабрика зірок».

Також Цибульська отримала музичну освіту у Київській Академії Естрадного і Циркового Мистецтва. Під час навчання в академії їй запропонували працювати на угорському каналі в Будапешті, де вона пропрацювала близько півтора рок. Але потім, знову повернулася на Батьківщину.

У 2007 році отримала статус переможця у співочому конкурсі «Фабрики Зірок» в Україні, на той час вона співала у дуеті Олександром Бодянським, під назвою «Небезпечні зв'язки». Дует проіснував ще потім два роки. За період існування молоді і талановиті співаки представляли не один раз Україну на міжнародних пісенних конкурсах. А також встигли зробити запис трьох музичних композицій та відзняти кліп на пісню «Натиснемо на кнопки».

Вже з 2009 року розпочалась сольна кар'єра співачки. А також у 2009 році вона почала вести радіопередачу на радіо під назвою «Російське Радіо Україна».

У 2015 році в лютому місяці, Ольга запустила авторський проєкт «МЖ» (Мое Життя, Чоловік Жінка, Мое Жіноче). Це був диск в якому були записані її особиста поезія, яку згодом озвучили відомі постаті шоу–бізнесу в Україні.

У 2015 році, в листопаді Ольга створила YouTube–проєкт під назвою «Найспівочіші новини». Там в іронічній формі висвітлювались різні події шоубізу.

Влітку 2001 року Ольга Цибульська випустила кліп на хітову пісню «Чекаю. Цьом» записану разом із гуртом «DZIDZIO» Михайла Хоми. Відео входило у топ-20 популярних музичних відео в Україні.

У 2018 році Цибульська отримує право на відзнявання відеоролика до офіційного саундтреку мультфільму виробництва Warner Bros. Animation, доречі вона стала першою українською співачкою якій надали це право [45].

Вересні 2019 року позначився для Ольги тим, що вона створила особисте YouTube–шоу, яке мало назву #безпарОЛЯ, в цьому шоу вона показувала таємниці що ховають у своїх мобільних телефонах топові зірки українського шоуобільних телефонів зірок [45].

13 травня 2020 року вдруге в дуеті із DZIDZIO презентувала новий кліп «Киця», який теж дав Ользі великий успіх і популярність [45].

13 листопада 2020 року вийшов її творчий музичний альбом «По барабану». До якого увійшло 6 її треків. Сама Цибульська назвала альбом своїм музичним щоденником, пояснивши, що назва «По барабану» — це критичне ставлення до страхів інших і себе. Співачка виконала однойменний сингл з альбому на суперфіналі проєкту телеканалу «Танці з зірками».

Після повномасштабного вторгнення у 2022 році, Ольга переїхала у безпечне місце в Україні і продовжила працювати й надалі.

У липні 2022 року пані Цибульська випустила живий запис «За тиждень до війни», який вона записала перед повномасштабним вторгненням Росії в Україну [45]. Роботу артистка присвятила своєму близькому другу, ведучому каналу М2, військовому Каріму Грамову, який загинув 17 липня на фронті

[45]. 9 вересня 2022 року Оля Цибульська презентує трек «Сьогодні» у співпраці із саунд-продюсером та артистом CHILIBI переможця пісенного конкурсу Євробачення 2022. Артисти присвятили пісню перемозі життя над страхом і присвятили зворушливий відеокліп усім вимушеним переселенцям з українських окупованих територій [45].

«Сьогодні – це емоційне твердження: незважаючи на пекло, в якому опинилися мільйони українців через війну, життя безперервно і щохвилинно триває [45, с.2]», – дала коментар Ольга Цибульська, яка також виступила автором тексту та співавтором музики до цієї музичної композиції.

31 серпня 2022 року Цибульська вперше представила публіці свого чоловіка Сергія в рамках спеціального благодійного проекту для підтримки тварин, які постраждали від російського військового вторгнення в Україну [45].

«Я не можу і не хочу більше ховати чоловіка від тих, з ким ховаюсь від ракет в одних бункерах [45, с. 3]», – говорила Ольга Цибульська.

Цікавим фактом із біографії Ольги Павлівни є те, що вона завжди рахує скільки весіль вона провела. За її підрахунками нею було проведено понад 700 весіль, а це є надпотужним досягненням в Україні.

У 2016 році приєдналася до всесвітньої інформаційної кампанії ООН — «Цілі сталого розвитку» та підтримує ціль № 4 — «Якісна освіта» [53].

Також Ольга вільно розмовляє іспанською [45].

У листопаді 2019 року вийшла у світ її перша парфумерна колекція #body2body. Назва взята з «Сукня біла», зі слів: «Моє тіло для твого тіла» [45].

У 2020 році пісня «Prosecco» визнана днією з найкращих пісенних композицій тижні у світі, міжнародною музичною платформою Colorsx Studios [45].

Цибульська веде активну громадянську позицію, під час російського вторгнення в Україну.

Цибульська регулярно виступає на благодійних концертах, є послом кількох великих волонтерських фондів, співпрацює з українською державою в інформаційній політиці.

З початку осені 2022 року Оля Цибульська провела понад 100 благодійних концертів на підтримку постраждалих, збираючи пожертви для українських військових, дітей–сиріт та дітей–переселенців. Крім того, Цибульська активно відвідує військові госпіталі та виступає там за підтримки інших артистів. Дух української армії передавався не лише через загальні концерти, а й через індивідуальні відвідини лікарняних палат з важкопораненими [45].

Іншим напрямком благодійності Ольги є допомога тваринам, які постраждали від вторгнення російських військ в Україну. Влітку 2022 року вона розпочала масштабний спецпроект у співпраці з ЛКП «Клініка для тварин «Лев», а восени стала амбасадором зоозахисної організації UAnimals [45].

26 вересня 2022 року Оля Цибульська поширила офіційну заяву про те, що прийняла запрошення міського голови Ірпіня Олександра Маркушина стати офіційним медіа–амбасадором масштабної національної ініціативи «Фонд реконструкції Ірпеня» [45].

3.3. Гурт «Алібі»

У квітні 2001 року була заснована група «Алібі», за активної участі композитора Діми Клімашенка. Наступного року вийшов дебютний альбом гурту під назвою «Дві сльози», а потім альбом «Так чи ні».

Після двох альбомів популярність групи почала стрімко зростати. Навесні 2011 року солістки разом з Тіною Кароль стали ведучими танцювального шоу «Майдан». Крім того, сестри Завальські вели де'вяту шоу–програму церемонії нагородження «Фаворити Успіху – 2011», а навесні 2013 року Анна Завальська вела це шоу разом з Павлом Костишиним.

Артистки у 2012 році припинили свою діяльність артисток. Перерву в творчості і розпад сестринської команди пізніше пояснили декількома причинами. Спочатку обидві стали мамами і поринули в сімейне життя і материнство. По–друге, кожен із співаків хотів спробувати себе як сольний виконавець, запустити власні проекти та експериментувати.

"Ми не стомлювалися одна від одної. Це був такий природній процес. Ми багато років працювали разом на сцені. Ми стали мамами. До того ж, хотілося зробити щось своє сольно. Але навіть тоді ми розуміли, що прийде час, і ми знову будемо разом", – коментували припинення діяльності сестри Завальські [46].

Сестрички з п'яти років були солістками фольклорного гурту «Струмочок». У 1997 році закінчили музичну школу по класу скрипки. Вели також авторські програми «Z RELAX» та «Нір–Нор non stop» на Радіо «Z» 104.6FM. З 1998 по 2000 рік Аня і Аліна були солістками квартету «Капучіно» [46].

У 2002 році закінчили відділення естрадного вокалу ХМАЕЦМ і вступили на режисерсько–естрадний факультет Державної академії культури і мистецтв, який успішно закінчили.

Навесні 2011 року солістки стали ведучими танцювального проекту телеканалу «Інтер» «Майданс» разом із Тіною Кароль. Також сестри Завальські були ведучими 9-ї шоу-програми церемонії нагородження конкурсу «Фаворити Успіху — 2011», а навесні 2013 року Анна Завальська була ведучою цього шоу разом із Павлом Костіциним [46].

У 2021 році гурт воз'єднався під назвою «The Alibi Sisters» [46].

Наразі сестри Завальські продовжують виступати з концертами в країні та за її межами з благодійною метою. Частину від прибутків з продажу квитків вони передають на допомогу ЗСУ.

Випуск пісень у стилі ретро солістки гурту назвали "результатом довгого шляху та трансформацій". «Це результат довгого шляху і внутрішніх трансформацій. Ми працювали у різних жанрах, але стилістика ретро нам завжди була близькою. І те, до чого ми прийшли сьогодні, – це результат багатьох років роботи [46, с.3]», – розповідала про теперішню творчу діяльність дуету із своєю рідною сестрою Завальська Анна.

3.4. Міша Марвін

Михайло народився 15 липня 1989 року в Україні у місті Чернівці. Батьки Михайла – дипломовані масажисти. Має старшу сестру Тетяну, яка також є співачкою, більш відома під сценічним ім'ям TAYANNA, а також двох братів, яких звать Богдан і Тарас [48].

За наполяганням батьків він з дитинства почав вчитися співу та брала участь у різноманітних співочих конкурсах. У 1996 році Михайло пішов у перший клас місцевої школи №5, де продовжив свою співочу діяльність. В юності він вирішив взяти участь в українському мистецькому заході «Хочу стати зіркою», де дійшов до фіналу і переміг. Після закінчення школи в 2006 році Михайло переїхав до Києва і вступив на музичний факультет Національної академії керівників культури і мистецтва [48].

Навчаючись у вищому навчальному закладі, Михайло займався музикою і став учасником бойз–бенду «Павлики Інтернешнл», який під керівництвом відомого українського співака та народного артиста Віктора Павліка, намагався досягти вершин шоу–бізнесу. Після цього Михайло мав псевдонім Майк Байєс. Через відсутність концертів та брак ресурсів гурт швидко зник. У той же час музиканта відраховують з третього курсу академії через незакриту сесію [48].

У 2013 році Михайло познайомився з генеральним директором Black Star Павлом Кур'яновим (Паша), який запропонував співпрацю над створенням музичних композицій. Музикант одразу почав працювати поетом у колективі Єгора Кріда. Результатом спільної роботи став музичний альбом «Холостяк». У той же час також іде співпраця з іншими артистами в межах лейблу та сторонніми артистами. Назви: «Кисень» (Мот з ВІА Гра) і «Напевно» (Олена Темнікова з Натан), «Мамо, я закохалася» (Ханна) тощо [48, с.3–4].

У березні 2019 року артист працює над саундтреком до фільму «Щастя – це...» спільно з Назімою, а в листопаді з Олегом Терновим (TERNOVOY) до телесеріалу «Дилди»[48, с.4]. Цього ж року випускає пісню українською з HammAli & Navai — «Я закохався». Також Михайло знявся у кліпі Назіми «Я твоя» у головній ролі, згодом вони випускають у світ акустичну версію даного трека [48].

22 травня 2021 року став переможцем зі співачкою під псевдонімом Ханна в номінації «Найкращий дует» з піснею «Французький поцілунок» [48].

Таким чином, ми можемо константувати, що Національна академія щороку випускає професійних акторів, режисерів, співаків, дизайнерів тощо. Вони зараз є діючими майстрами своєї справи, які створюють нову сучасну українську культуру, а вона у свою чергу, має власний стиль, техніку та манеру виконання. Також випускники академії постійно демонструють світові наші культурні цінності та багатогранність українського мистецтва. Це дає поштовх на безперервний прогрес в мистецькому світі України.

Висновки

У роботі ми виконали завдання, які ставили собі на початку дослідження.

1. Отже в першу чергу ми дослідили джерельну базу та історіографію українського театрального мистецтва та естради і збагнули, що історія естради та театру досить багата та цікава:

– театральне мистецтво в Україні бере свій початок з аматорських гуртків середини ХІХ ст. Драматичні гуртки створювалися в містах, невеличких містечках, а також селах, бо посилювався інтерес вищих верств населення у розвитку аматорства.

– у 50–60 роках аматорські музично–драматичні гуртки (поряд з мандрівними російсько–українськими трупамі) творили у багатьох містах Східної України (Чернігів, Новгород–Сіверський, Полтава, Єлисаветград, Харків), в перекладі зарубіжної класики, але переважно це були твори місцевих авторів. П'єси мали сентиментальний і романтичний характер. Страхіття, карколомні сюжети, розбурені пристрасті і палке кохання – їх природний клімат.

– фундамент нового українського театру заклав М. Кропивницький, який власне створив прекрасну трупу акторів й особливу увагу приділив режисерській діяльності.

– міць й значення корифеїв були в тому, що вони, створюючи репертуар, формували справжній народний загальнонаціональний театр, впливаючи цим на свідомість людей. Вони створили школу акторської та режисерської майстерності і, працюючи в умовах заборон з боку царського уряду, піднесли український театр на значно вищий рівень професіоналізму, зробили його впливовим і одним з головних чинників національної культури. Дякуючи їхній діяльності II пол. ХІХ ст. увійшла в історію української культури як «золотий вік» театру.

– естрадне мистецтво ще було створене ще нашими пращурами, його можна простежити в мистецьких проявах стародавніх єгиптян, греків та римлян.

– У вирі карнавальних дійств та майданних розваг почали народжуватись нові естрадні жанри. Вони започатковувались за допомогою виконання сатири на різні побутові міські теми, політичні гостросоціальні жанри, критики до влади, гуморески, музичні сценки, розважальні ігри тощо.

2. Також ознайомились та дослідили історію виникнення та діяльності Національної академії керівних кадрів культури та мистецтв:

– протягом дослідження з данним навчальним закладом, ми виснували, що Національна академія керівних кадрів культури та мистецтв є провідним вишем України в галузі культури і мистецтва. Академія керівних кадрів культури і мистецтв здійснює підготовку спеціалістів за такими напрямками:

- 022 «Дизайн»;
- 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»;
- 024 «Хореографія»;
- 025 «Музичне мистецтво»;
- 026 «Сценічне мистецтво»;
- 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»;
- 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;
- 034 «Культурологія».

3. Проаналізували роботу та вектори виховання майбутніх спеціалістів кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Іванівни Хоролець:

– під час занять з професійних дисциплін викладач спершу повинен розповісти про історію театру, особливості професії актора/

режисера. Важливою частиною навчального процесу є методичні рекомендації викладачів кафедри з певних предметів.

– досить важливим є те, що на кафедрі працюють не тільки науковці, які викладають грамотно теорію, а й викладачі–практики, саме тому на базі академії студенти отримують чудові практичні уміння.

– Важливою складовою освітнього процесу є також студентоцентризм. Він базується на зосередженні активного, та пасивного навчання, акцентується увага на поглиблене вивчення і опрацювання доступності навчального матеріалу, розвитку самостійності студентів, взаємозалежності між керівником та здобувачем вищої освіти, взаємоповага з викладачами.

4. Ознайомились з творчим, суперпрофесійним викладацьким складом кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець.

5. Також дослідили якість освітнього процесу в сучасності, у епоху онлайн навчання:

– перевіривши це на власному досвіді можна сказати, що це не досить добрий та продуктивний варіант навчання. Адже в професії актора дуже важливо відчуття партнера, яке досить важко відчутти через камеру комп'ютера чи смартфон. Також втрачається сила звучання голосу, через камеру досить важко розрахувати силу голосу, не враховуючи вже якість зв'язку, який теж впливає на ефективність навчального процесу. Але попри всі незручності, окрім онлайн пар, з'явилися і театри, які працюють у віддаленому режимі;

– онлайн-форма навчання акторів та режисерів, приносить значні зміни в театральне середовище, наприклад виникають театри, які ведуть онлайн трансляції своїх вистав, коли актори знаходяться окремо, або разом на знімальному майданчику, де відсутні глядачі офлайн. Це досить зручна форма для споживачів театральної творчості, проте не досить приємна для актора.

Адже важливим критерієм роботи актора є обмін енергією із глядачем. Цю взаємодію важко відчутти через онлайн показ вистави. Але нова реальність потребує нових сучасних рішень. Тому виникають все частіше покази вистав онлайн, наприклад театр 360 градусів.

6. Також мали змогу ознайомитись з цілою плеядою видатних випускників академії, яких випустила у творчій світ кафедра режисури та акторської майстерності за 25,5 років свого існування.

7. Також ми поаналізували успіхи кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець за 25 років її існування і зробили висновок, що кафедра дуже потужна, висококваліфікована, акредитована НАЗЯВО у 2022 р. по усім 4 освітньо-професійним програмам (режисери-бакалаври, актори-бакалаври, магістри-режисери та магістри-актори).

Отже, в результаті проведеного дипломного дослідження на тему : «Досягнення кафедри режисури та акторської майстерності ім. народної артистки України Лариси Хоролець в контексті 25-річчя її створення і акредитації» ми з науковим керівником повністю виконали усі поставлені на початку роботи сім завдань.

Список використаних джерел

1. Митці України : Енциклопедичний довідник / упоряд. : М. Г. Лабінський, В. С. Мурза ; за ред. А. В. Кудрицького. Київ : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992. 848 с. ISBN 5–88500–042–5. С. 262.
2. Волошин І. О. Затиркевич–Карпинська Ганна Петрівна // Українська радянська енциклопедія : у 12 т. / гол. ред. М. П. Бажан ; редкол.: О. К. Антонов та ін. 2–ге вид. Київ : Головна редакція УРЕ, 1979. Т. 4 : Електрод – Кантаридин. 558, [2] с., [34] арк. іл. : іл., портр., карти + 1 арк. С. 220.
3. Михайло Пилипович Азгуріді (Клодницький) (бл. 1875–?) – артист театрів «Палас» і «Буфф» у Петрограді, 1910–1917.
4. Кінзерська Т. П. Єфросинія Зарницька: життєвий шлях та світоглядно–естетичні погляди. Київ : Український Центр духовної культури, 2005.
5. Г. І. Борисоглібська на радянській сцені. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу – <https://ukr.sovfarfor.com/teatr-kno/aktorske-mistectvo/408-borysoglibska-na-radjanskij-sceni.html>
6. Галабушська І. Про Заньковецьку, побут, національність у театрі та інше // Український театр. 1993. №5. С. 3–5.
7. Дібровенко М. Ф. Г. П. Затиркевич–Карпинська. Київ, 1956.
8. Зарницька Єфросинія Пилипівна // Українська музична енциклопедія. Т. 2: [Е – К] / Гол. редкол. Г. Скрипник. Київ : Видавництво Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, 2008. С. 134.
9. Йосипенко М., Зарницька Є. (1867–1936) // Театр: орган упр. у справах мистецтв при РНК УСРР. Київ : Мистецтво, 1936. № 1. 1936. с. 71.
10. Кінзерська Т. П. Єфросинія Зарницька (Є. Азгуріді). Літопис життя і творчості (1867–1936). Київ : Інтерсервіс, 2019.

11. Кінзерська Т. П. Зарницька Єфросинія Пилипівна // Енциклопедія сучасної України : у 30 т. / ред. кол. : І. М. Дзюба [та ін.] ; НАН України, НТШ. Київ : [б. в.], 2010. Т. 10 : 3 – Зор. 712 с. 10 000 прим. ISBN 978–966–02–5721–4.
12. Корифеї українського театру: Матеріали про діяльність театру корифеїв. Київ, 1982. с.
13. Корнійчук В. Ave, Maria! або психологічні особливості акторської творчості Марії Заньковецької // Літературна Україна. 2003. 5 травня. С. 12.
14. Лазанська Т. І. Затиркевич–Карпинська Ганна Петрівна // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. Київ : Наукова думка, 2005. Т. 3 : Е–Й. С. 287. 672 с. : іл. ISBN 966–00–0610–1.
15. Розвиток естрадного мистецтва. В.Б. Матушенко. Ст. 21–25
16. Великий енциклопедичний словник: [А–Я] [Текст] / Гол. ред. А. М. Прохоров А.М. – М., СПб. : Велика рос. енциклопедія. : Норінт, 1997. – 1435 с.
17. Антична література: навч. посіб. / Ковбасенко Ю. І. — 2 –ге вид., розшир. Та доповн. — К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. — 248 с.
18. Аничков Е.В. Язычество и Древняя Русь / Е.В. Аничков. – Санкт–Петербург, 1914. – 386 с.
19. [Електронний ресурс] : <https://nakkkim.edu.ua/akademiya/pro-akademiiu>
20. Шарварко Б. Режисура театралізованого масового дійства: Навчально–методичний посібник. Київ: ДАКККіМ, 2004. 124 с.
21. О. А. Стасевська. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» № 1 (20) 2014 [Електронний ресурс] URL: <https://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6562/1/Stasevskaya.pdf>.

22. Вісник післядипломної освіти. Випуск 11(40) «Серія «Педагогічні науки» (Категорія «Б») [Електронний ресурс] / Алейнікова О. В., Сіданіч І. Л., Бурлаєнко Т. І. – URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/visnyk_PO/11_40_2020/pedagog/Bulletin_11_40_Pedagogika_Aleinikova_Sidanich_Burlaienko.pdf
23. Приоритети державної політики в галузі свобод совісті: шляхи реалізації: зб. наук. матеріалів. Київ, Україна: Світ Знань, 2007.
24. Погребняк Г. П. Кіно, телебачення та радіо в сценічному мистецтві : підручник. Київ, НАКККіМ, 2017. 392 с.
25. Матушенко В.Б. Організація і методика проведення весільних свят: підручник з грифом «Затверджено Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України як підручник для студентів вищих навчальних закладів» від 29.12.2012 р. № 1/1120285). Київ : НАКККіМ, 2013. 200 с.
26. [Електронний ресурс] <https://nakkkim.edu.ua/instituti/institut-suchasnogo-mistetstva/kafedra-rezhysury-ta-aktorskoj-maisternosti-imeni-narodnoj-artystky-ukrainy-larysy-khorolets/profesorstvo-vikladatskij-sklad-kafedri/kuzhelnyy-oleksiy-pavlovych>
27. Кужельний О.П. Основи режисури театралізованих видовищ і свят: навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2012. 140 с.
28. [Електронний ресурс] https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B0%D1%80%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%BE_%D0%91%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81_%D0%93%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
29. «Їх імена – окраса краю», Вип. 2, Відділ культури Новоград–Волинської міської ради Міська централізована бібліотечна система Центральна міська бібліотека ім. Юрія Ковальського (До 85–річчя від дня народження народного артиста України, відомого режисера, діяча мистецтв)

30. Митці України: Енциклопедичний довідник / Упорядники: М. Г. Лабінський, В. С. Мурза. За редакцією А. В. Кудрицького. – Київ: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992. – 848 с. – С. 638–639.
31. Мистецтво України: Біографічний довідник / Упорядники: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. За редакцією А. В. Кудрицького. – Київ: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. – 700 с. – С. 640.
32. Новоград – Волинський: вулиці міста/ Упоряд. О Гембарський. – НОВОГрад, 2013. – 256с.: іл..
33. Хто є хто в Україні. 1997: Біографічний словник. — Київ, 1997. – С. 290.
34. Бахарева Т. Дмитрій Мухарський: «Будучи директором клубу в Новограді–Волинському, Борис Шарварко пригласил на фестиваль... Мао Цзедуна!»//Факти. – 2014. – 17 травня.
35. [Електронний ресурс] <https://zhytomyr-trend.in.ua/ru/eternal-2821-mnogogrannyj-i-neprevzoidennyj-genij-postanovok-iz-novograda-volynskogo-boris-sharvarko>
36. З доповіді Матушенка В.Б. до 25-річчя заснування кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець.
37. Веселовська Г. І. Живе і мертво в театрі цифрових технологій // Художня культура. Актуальні проблеми. Вип 14. Київ, 2018. С. 160–162.
38. Гасиліна Ю. В. Театральний центр і незалежні театри як полігон нової театральної формації. Курбасівські читання // Науковий вісник Національного центру театрального мистецтва імені Леся Курбаса / Редкол.: Н. Корнієнко та ін. Київ : НЦТМ ім. Леся Курбаса, 2018. № 13. С. 230–242.
39. Гринь Л. О. Педагогічні умови використання вокального мистецтва у професійній підготовці актора музично–драматичного театру : автореф.

- дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.04. Класичний приватний ун-т. Запоріжжя, 2013. 20 с.
40. [Електронний ресурс] <https://nakkkim.edu.ua/instituti/institut-suchasnogo-mistetstva/kafedra-rezhysury-ta-aktorskoi-maisternosti-imeni-narodnoi-artystky-ukrainy-larysy-khorolets>
41. Липківська Г. К. Мультимедійні засоби на сучасній театральній сцені // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво. Київ, 2018. № 1.
42. [Електронний ресурс] <https://www.theatre360.com.ua/>
43. [Електронний ресурс] https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D1%86%D1%8C_%D0%9B%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%B0_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0
44. [Електронний ресурс] https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D0%B6%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D0%B9_%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
45. [Електронний ресурс] https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/%D0%A6%D0%B8%D0%B1%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%9E%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%B0_%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0.html
46. [Електронний ресурс] [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BB%D1%96%D0%B1%D1%96_\(%D0%B3%D1%83%D1%80%D1%82\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BB%D1%96%D0%B1%D1%96_(%D0%B3%D1%83%D1%80%D1%82))
47. [Електронний ресурс] <https://nakkkim.edu.ua/component/content/article?id=183>

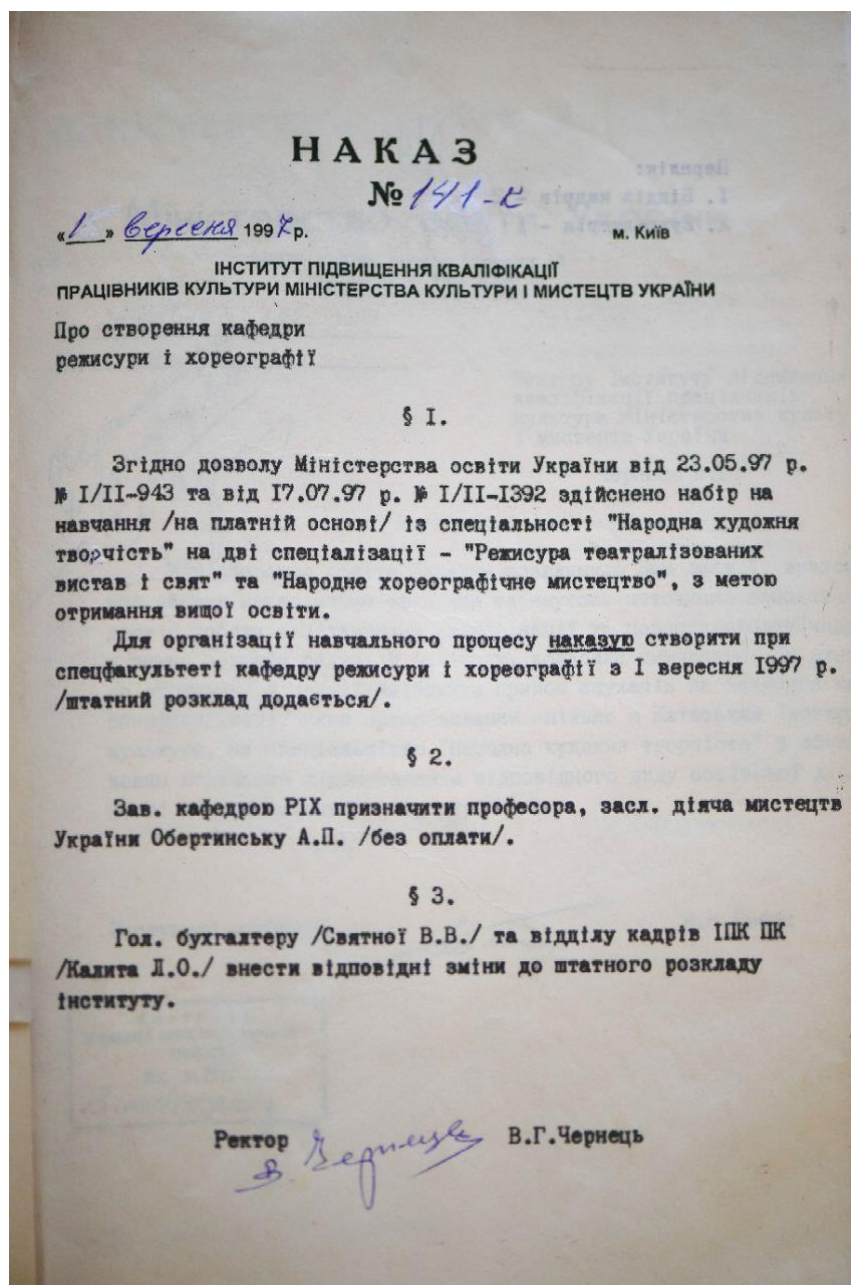
48. [Електронний ресурс]
https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B8%D1%88%D0%B0_%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B2%D0%B8%D0%BD
49. [Електронний ресурс]
https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/%D0%9F%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D1%8F%D0%BA_%D0%93%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0.html
50. Шевченко Т.Г Кобзар/Ред.упоряд. М.І. Преварська.– Київ: Велес, 2009. 3 с.
51. Сучасний культурно–мистецький простір: креативні та інформаційно–комунікативні трансформації : матер. Всеукр. наук.–практ. конф., 21–22 червня 2022 р. М–во культ. та інформ. політики України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. Київ : НАКККіМ, 2022. 195 с.
52. [Електронний ресурс]
<https://www.work.ua/resumes/5332021/>
53. Із авторського проекту Ольги Цибульської «МЖ» у виконанні Олексія Суханова – «Мій солодкий гріх».
54. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю / В. М. Верховинець. – Київ: Муз. Україна, 1990. – 152 с.: іл., нот. іл.
55. Жиліна Л. Танець довжиною в 70 років [Електронний ресурс] /Л. Жиліна //День. – 2008. – №182 (10 жовтня). – Режим доступу :<http://www.day.kiev.ua/254911/>
56. Історія світової та української культури: підручник для вищ. закл. освіти / В.А. Греченко, І. В. Чорний. – Київ: Літера, 2002. – 464 с.: іл.
57. Гуменюк А. І. Хореографічна діяльність В.М. Верховинця / А. І. Гуменюк // Народна творчість та етнографія. – 1980. – № 1. – С. 45 – 47.

58. Українські народні танці / упор. А. І. Гуменюк. – Київ: Наук. думка, 1969. – 616 с.: іл., ноти
59. Проект Закону України «Про виховання дітей та молоді» // Освіта України. – 2004. – № 72. – С.4 – 6.
60. [Електронний ресурс] <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/vantuh-monografiya-oryginal.pdf>
61. [Електронний ресурс] <https://nakkkim.edu.ua/instituti/institut-suchasnogo-mistetstva/kafedra-rezhysury-ta-aktorskoi-maisternosti-imeni-narodnoi-artystky-ukrainy-larysy-khorolets/profesorско-vikladatskij-sklad-kafedri/matushenko-valeriy-borysovyh>

Додатки

Додаток А

Наказ № 141-к від 1 вересня 1997 року про створення кафедри режисури

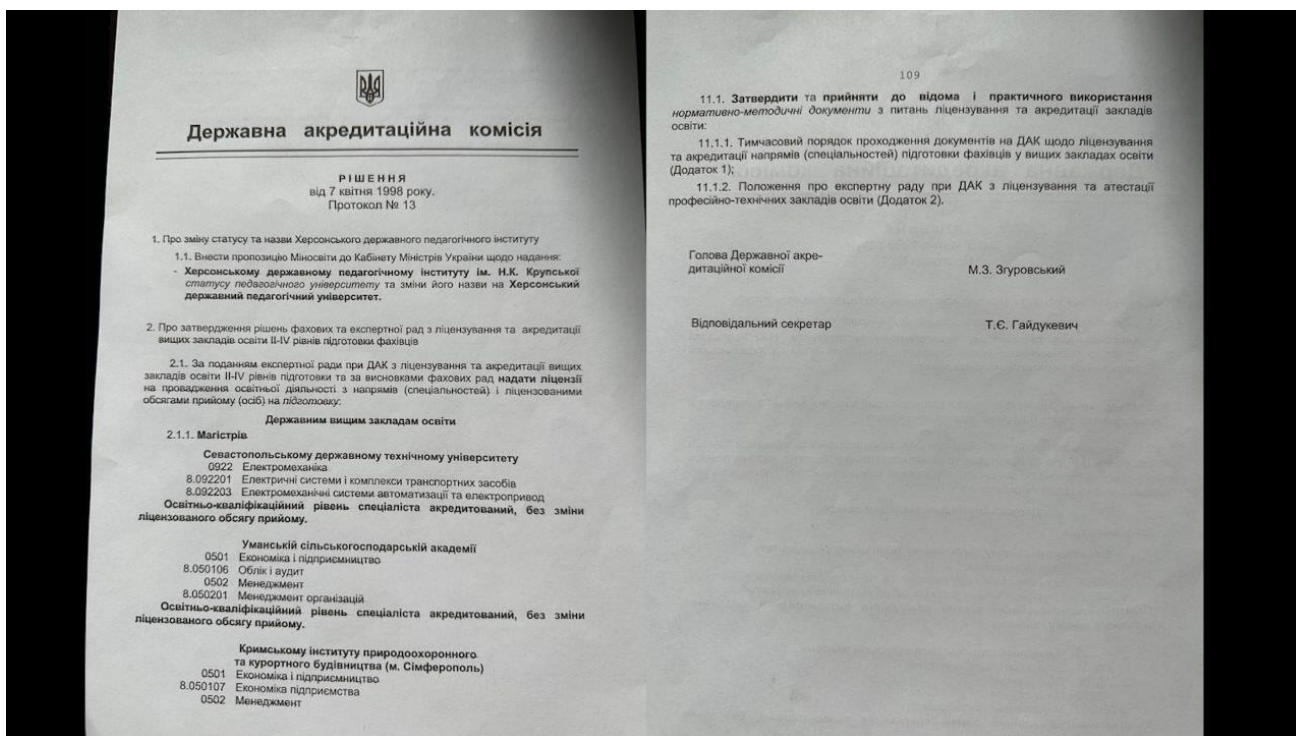

Додаток Б

День вишиванки в НАКККіМ. Студенти і викладачі академії разом з ректором В.Г.Чернецем (20 травня 2021 р.)

Рішення державної акредитаційної комісії Міністерства освіти і науки (МОН) України про надання акредитації академії від 7 квітня 1998 року

Додаток Г

Культурно–мистецький захід до Дня Незалежності України

На світлині зображені викладачі : Садовенко С.М. та Вантух М.М.

(Серпень 2021 р.)

**Вітання з ювілеєм Олексія Павловича Кужельного
(Квітень 2023 р.)**

Додаток Д

Світлина зроблена після іспиту зі сценічної мови з викладачами кафедри режисури та акторської майстерності (О.В. Жуковін, Л.І. Хоралець, О.В. Завальський, К.С. Сухорукова, О.Д. Шлемко, В.Б. Матушенко, грудень 2021 р.)

**Світлина випусників з керівниками курсу БСМ–12–8
Олександром Жуковіним та Наталією Шаркевич (вересень 2021 р.)**

Ювілей кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоралець. На фото в.о. ректора О.Р. Копієвська, директор Інституту сучасного мистецтва М.А. Кулиняк, професор кафедри режисури та акторської майстерності С.М. Садовенко, старший викладач Шаркевич Н.Г., перший проректор НАКККіМ Степаненко Л. М., народні артисти України Камалія та Петро Чорний (7 квітня 2023 р.)